

T.C.

BATMAN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

REKREASYON YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

LİSELERDE GERÇEKLEŞTİRİLEN REKREATİF

SOSYAL ETKİNLİKLER: BİR META-SENTEZ

ÇALIŞMASI

Vildan EKİCİ UYSAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AĞUSTOS-2022

BATMAN

Her Hakkı Saklıdır

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış/akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez ve Seminer Yazım Kılavuzu kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I declare that all the information in this thesis has been obtained within the framework of ethical behavior / academic rules and that in the study prepared in accordance with the rules of Batman University Institute of Social Sciences Thesis and Seminar Writing Guide, all kinds of statements and information that do not belong to me are fully cited.

Vildan EKİCİ UYSAL
29.08.2022

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LİSELERDE GERÇEKLEŞTİRİLEN REKREATİF

SOSYAL ETKİNLİKLER: BİR META-SENTEZ

ÇALIŞMASI

Vildan EKİCİ UYSAL

Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğt. Üyesi Yusuf SÖZER

2022, 87

Jüri

Danışman: Dr. Öğt. Üyesi Yusuf SÖZER

Doç. Dr. Cengiz TAŞKIN

Dr. Öğt. Üyesi Nuri Muhammet ÇELİK

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'deki liselerde rekreatif sosyal etkinlikler ile ilişkili konuları ele alan tezlerin ve makalelerin meta-sentez yöntemi kullanılarak incelenmesi yoluyla rekreatif sosyal etkinlikler alanındaki eğilimleri belirlemek ve bu uygulamalara ilişkin genel değerlendirmelere ulaşmaktır. Araştırmada meta-sentez yöntemi çerçevesinde 2008-2020 yılları arasında yayınlanmış ve dahil etme kriterlerini karşılayan 19 makale, 16 tez olmak üzere toplam 35 bilimsel araştırma çalışmasının araştırma soruları doğrultusunda ele alınan içerikleri sentezlenmiştir. Çalışmaların seçiminde Google Akademik arama motoru, TÜBİTAK ULAKBİM Dergi-Park, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarından faydalanılmıştır. Çalışmaların her biri içerik analizine tabii tutularak çalışmanın amacı, konu alanı, yöntemi, örnekleme, veri toplama araçları ve ulaşılan bulgular bağlamında incelenmiştir. Elde edilen veriler frekansa dayalı yorumlanmış ve tablolarla gösterilmiştir.

Araştırmada yer alan çalışmalar yıllara göre incelendiğinde en çok 2018 yılında yapıldığı belirlenmiştir. Araştırmaya dâhil olan çalışmaların 19'u makale, 15'i yüksek lisans tezi 1'i doktora tezidir.

Araştırmaların benzer ve farklı yönleri karşılaştırılarak ve bütünsel bir açıdan ele alınarak bir sentez çalışması yapılmıştır. Çalışmaların veri toplama araçları incelendiğinde en çok açık uçlu anketin, araştırma desenleri incelendiğinde en fazla nicel araştırma kullanıldığı tespit edilmiştir. Çalışmaların veri analiz yöntemleri incelendiğinde en çok anket/ölçek analiz yöntemi kullanıldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte araştırmaların meta-sentezi sonucunda; 15 amaç teması ve 21 amaç kodu ile 22 bulgu teması ve 72 bulgu kodu üretilmiştir. Çalışmaya dahil edilen araştırmalarda rekreatif sosyal etkinlikler çerçevesinde liselerde öğrenci tutumlarının, öğrenci kazanımlarının ve öğrenci davranışlarının incelenmesinin başlıca araştırma amaçlarını oluşturduğu; öte yandan sosyal etkinliklerde yaşanan sınırlılıklar, sosyal etkinliklerin öğrencilerin duyuşsal gelişimlerine ve diğerk bazı beceri gelişim alanlarına sağladığı çeşitli katkılar ve yönetici, öğretmen, veli gibi paydaşların sosyal etkinlikleri ihmal etme durumlarına ilişkin bulguların öne çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu meta-sentez çalışması ile rekreatif sosyal etkinlikler konusunda uygulamacılara ve alanyazına katkı sağlayacak araştırmacılara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: rekreasyon, sosyal etkinlik, öğrenci kulüpleri, meta-sentez

ABSTRACT
MASTER THESIS
RECREATIVE IN HIGH SCHOOLS
SOCIAL ACTIVITIES: A META-SYNTHESIS
STUDY

Vildan EKİCİ UYSAL
Batman University Social Sciences Institute
Recreation Management Department
Advisor: Dr. Ögt. Üyesi Yusuf SÖZER

2022, 87

Jury

Advisor: Dr. Lecturer Yusuf SÖZER
Assoc. Dr. Cengiz TAŞKIN
Dr. Lecturer Nuri Muhammet ÇELİK

This research aims to determine the tendencies in the field of recreational social activities and to reach general evaluations regarding these practices by examining the theses and articles dealing with the subjects related to recreational social activities in high schools in Turkey using the meta-synthesis method. Within the framework of the meta-synthesis method, the contents of 35 scientific research studies, 19 articles and 16 theses, which were published between 2008-2020 and met the inclusion criteria, were synthesized in line with the research questions. In the selection of the studies, Google Academic search engine, TÜBİTAK ULAKBİM Dergi-Park, YÖK National Thesis Center databases were used. Each of the studies was subjected to content analysis and examined in the context of the purpose, subject area, method, sample, data collection tools, applications and results obtained. The data obtained were interpreted based on frequency and shown in tables.

When the studies in the research are examined by years, it has been determined that they were mostly conducted in 2018. Nineteen of the studies included in the research are articles, 15 are master's thesis and 1 is a doctoral thesis. When the data collection tools of the studies were examined, it was determined that the most open-ended questionnaire was used, and the quantitative research was major when the research designs were concerned. When the data analysis methods of the studies were examined, it was determined that the questionnaire/scale analysis method was used the most. As a result of the meta-synthesis of the research, 15 aim themes with 21 aim codes and 22 finding themes with 72 finding codes were produced. Through the studies included in this research, examining students' attitudes, achievements and behaviours in high schools' recreational social activities were the leading research objectives; on the other hand, the limitations experienced in social activities, the various contributions of social activities to the pupils' affective development and some other skill development areas, and the neglect of social activities by stakeholders such as administrators, teachers and parents were the prominent findings. With this meta-synthesis study, suggestions for practitioners and researchers who will contribute to the literature on recreational social activities are presented.

Keywords: recreation, social activity, student clubs, meta-synthesis

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimimde bana bilgisi ve deneyimleriyle hep destek olan, beni her zaman yönlendiren çok değerli hocam ve danışmanım Dr. Ögt. Üyesi Yusuf SÖZER'e teşekkür ederim. Kıymetli görüşleri ve yapıcı eleştirileri ile tezimin daha iyi bir noktaya ulaşmasını sağlayan Doç. Dr. Cengiz TAŞKIN ve Dr. Ögt. Üyesi Nuri Muhammet ÇELİK'e teşekkür ederim. Yüksek Lisans tez dönemi süresince bana hep destek olan, motive eden çok kıymetli aileme teşekkür ederim.

Vildan EKİCİ UYSAL
Batman-2022

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
I.BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.5. Sayıtlar	3
1.6. Tanımlar	4
II. BÖLÜM	5
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Rekreasyon Tanım ve Özellikleri	5
2.2. Rekreasyon Kavramının Tarihsel Gelişimi	7
2.3. Rekreasyonun Sınıflandırılması	8
2.4. Rekreasyonun İşlevleri.....	8
2.5. Rekreasyonun Yararları.....	9
2.5.1. Kişisel Yararları.....	10
2.5.2. Sosyal Yararlar	10
2.5.3. Ekonomik Yararlar	10
2.5.4. Çevresel Yararlar	11
2.6. Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri.....	11
2.6.1. Kişisel Yönden Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri	11
2.6.2. Toplumsal Yönden Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri.....	12
2.7. Rekreatif Sosyal Etkinlikler	13
2.7.1. Liselerde Gerçekleştirilen Sosyal Etkinlikler.....	14
2.7.2. Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği İlkeleri	14
2.7.3. Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Kapsamında Oluşturulmuş Öğrenci Kulüpleri.....	15
2.7.4. Ekstra Program	16
2.8.Rekreatif Sosyal Etkinliklerin Faydaları	16
III. BÖLÜM.....	18

3. MATERYAL VE YÖNTEM	18
3.1. Araştırmanın Deseni.....	18
3.2. Meta-Sentez Süreci	18
3.2.1. Meta-sentez uygulama kapsamının oluşturulması	19
3.2.2. Araştırmanın amacı ile ilgili olan çalışmaların belirlenmesi	19
3.2.3. Birincil araştırma içeriklerinin meta-senteze uygun hale getirilmesi	21
3.2.4. Birincil araştırma içeriklerinin birbirine dönüştürülmesi	21
3.2.5. Birincil bulguların kodlanarak gruplanması ve temaların oluşturulması.....	21
3.2.6. Meta-sentez bulgulara ulaşma.....	26
3.3. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	26
IV. BÖLÜM.....	30
4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI	30
4.1 Birincil Araştırmaların Amaçları.....	30
4.2. Birincil Araştırmalarda İncelenen Konu/Çalışma Alanları	31
4.3. Birincil Araştırmalarda Kullanılan Yöntemler	32
4.4. Birincil Araştırma Bulgularına İlişkin Meta-Sentez Bulgular	34
V. BÖLÜM	48
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	48
5.1. ÖNERİLER.....	60
6. KAYNAKLAR	62
7. EKLER	70
EK-1	70
EK-2	72
EK-3	74
8. ÖZGEÇMİŞ	76

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO 1: REKREASYONUN AMAÇLARINA, ÇEŞİTLİ KRİTERLERE VE ÖZEL İŞLEVLERİNE GÖRE SINIFLANIŞI ...	8
TABLO 2: TARANMIŞ ANAHTAR KELİMELEİN TEZLERE VE MAKALELERE DAĞILIMI	19
TABLO 3: BULGU KODU – ATIF İLİŞKİSİ	21
TABLO 4: AMAÇ TEMALARI VE KODLARI.....	22
TABLO 5: BULGU TEMALARI VE KODLARI	23
TABLO 6: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİN SAĞLANMASINA YÖNELİK KRİTER, KAVRAM VE TEKNİKLER.....	26
TABLO 7: META-SENTEZE DÂHİL EDİLEN ARAŞTIRMALARIN AMAÇLARI.....	30
TABLO 8: İNCELENEN ARAŞTIRMALARIN KONU/ÇALIŞMA ALANLARI.....	31
TABLO 9: İNCELENEN ARAŞTIRMALARIN DESENLERİ	32
TABLO 10: İNCELENEN ÇALIŞMALARIN ÖRNEKLEM GRUBU	33
TABLO 11: İNCELENEN ÇALIŞMALARDA KULLANILAN VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	34
TABLO 12: ARAŞTIRMA KAPSAMINA İLİŞKİN SONUÇLAR	35

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİL 1: DÂHİL ETME PROSEDÜRÜ	20
-------------------------------------	----

I.BÖLÜM

1. GİRİŞ

Gelişmiş ülkelerde boş zaman kullanımını sadece sportif faaliyetlerle değil, çeşitli kültürel ve mesleki faaliyetlerle de desteklenmekte, insanların sosyal ve ekonomik gelişimine daha fazla destek verilmektedir. Bireyler spor, güncel rekreasyonel faaliyetler, turizm, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılarak mesai saatleri dışında hayatın tadını çıkarmak isterler (Ekici ve Yenel, 2002: 123-134).

Günümüzde insanların karşılaştığı sorunlardan biri boş zaman sorunudur (Mutlu, 2008). Ancak teknolojik ilerleme, makineleşme, daha kolay hareketlilik, daha kısa çalışma saatleri gibi birçok faktör insanlara daha fazla boş zaman kazandırmıştır (Kaya, 2011). Bu gelişmeleri yaşamak boş zaman anlayışını derinleştirdi ve boş zaman etkinliklerine olan ilgiyi artırdı (Tezcan, 1993). Boş zamanın etkin ve verimli kullanımı üzerinde önemle durulan ve takdir edilen bir olgudur (Adam, 2014; Kaya, 2011). Boş zaman, hayatı daha güzel ve zevkli hale getiren birçok aktiviteyi içermektedir (Karaküçük, 2008; Passmore ve French, 2001). Rekreasyon faaliyetleri, bireye çocukluktan yaşlılığa kadar her aşamada eşlik eden psikolojik, fiziksel ve sosyal faydalar sağlar (Karaküçük, 2008). Boş zaman etkinlikleri iyi organize edildiğinde, bir aidiyet ve bireysellik duygusu yaratabilirler. Bu, insan kaynaklarını korumanın ve geliştirmenin ve yaşam standartlarını iyileştirmenin bir yoludur (Balci, 2003). Bireylerin boş zamanlarını bilinçli kullanmaları ve katılmak istedikleri etkinlikleri kendi zevklerine göre seçme özgürlüğü mutlu, huzurlu, bilinçli ve sağlıklı bir toplumun oluşması için çok önemlidir (Kılbaş, 2010).

Sanayi devriminden sonra insanların çalışma koşulları iyileştirildi. Otomasyon ve mekanizasyon, insan çabasını azaltarak boşta kalma süresini ve üretkenliği artırdı. Haftalık ve yıllık izin kavramı tanıtıldı. Bu gelişmelerle birlikte eğlence sektörü doğmuş ve gelişmeye başlamıştır. Bu endüstri insanlara başka boş zaman ve kaynaklar sunar. İnsanlar dinlenme ve gençleşme için boş zaman etkinliklerinin önemini anlamaya başlıyor ve boş zaman etkinlikleri yaygınlaşıyor. Bireylerin özgürce seçtikleri rekreasyonel etkinlikler, etkinliklere katılım gerektirmeyen, etkinlik olanakları sağlayan, her yaştan insana uygun, kültüre ve toplumsal yapı, gelenek, görenek gibi ihtiyaçlara göre farklılık gösteren rekreasyonel etkinliklerdir. Bu nedenle rekreasyon faaliyetleri

farklı kültürlerde farklı şekilde uygulanabilir. Boş zaman etkinlikleri sadece eğlence için fırsatlar sağlamakla kalmaz, aynı zamanda bilgi ve becerileri göstererek kişisel gelişim sağlar (Fişek, 1998).

1.1. Problem Durumu

Ülkemizde rekreasyon başlangıçta turizm ile ilişkilendirilse de sonraki süreçlerde spor, eğitim, sosyal hizmetler, peyzaj mimarisi gibi çeşitli alanlarda da ele alınmıştır. Değişen eğitim sistemimiz ile birlikte öğrencilerin aktif olabileceği ve serbest zamanları verimli değerlendirebileceği faaliyetler de müfredatımıza eklenmiştir. Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği bu kapsamda düzenlenmiş en önemli çalışmalardan biridir. Eğitim sürecinde rekreasyon bilincinin okullarda gerçekleştirilen kulüp faaliyetleri, turnuvalar, sosyal, bilimsel faaliyetler vb. rekreatif etkinlikler aracılığıyla kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda, okullarda gerçekleştirilen rekreatif etkinliklerin niteliğine ilişkin yapılan araştırmaların öğrencileri hem öğrencilik sürecindeki yaşam kalitelerinin hem de eğitim süreçleri sonrasında bu bilinci hayatlarına taşıyarak aile, iş yaşamlarında başarılı, mutlu ve doyumlu yaşamalarına sağlayacağı katkılar bakımından önem arz etmektedir. Bu çerçevede bu çalışmanın problem durumunu, liselerde uygulanan rekreatif sosyal etkinliklere ilişkin araştırmaların karakteristiklerinin, bulgularının ve önerilerinin irdelenmesi ve sentezlenerek daha kapsamlı ve etkin sonuçlara ulaşılması teşkil etmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Türkiye'deki liselerde gerçekleştirilen sosyal etkinliklere ilişkin alan yazında yer alan çalışmaların incelenmesi yoluyla ülkemizdeki liselerde sosyal etkinlikler alanındaki eğilimlerin belirlenmesine ve bu uygulamalara ilişkin genel değerlendirmelere ulaşılmasına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

Bu doğrultuda, bu çalışmanın amacı liselerde gerçekleştirilen rekreatif sosyal etkinlikler ile ilişkili konuları ele alan tezlerin ve makalelerin meta-sentez yöntemi kullanılarak incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

Çalışmaya dâhil edilen araştırmalarda;

1. Hangi amaç kategorileri ortaya çıkmaktadır?
2. Hangi konu alanları ele alınmıştır?

3. Hangi yöntemlerden yararlanılmış ve süreç nasıl yürütülmüştür?
4. Hangi bulgu/sonuç kategorileri ortaya çıkmaktadır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim ortamlarında rekreasyon değeri taşıyan sosyal etkinlikleri çeşitli yönleri ile ele alan araştırmaların bulgularının sentezlenmesi, öğrencilerin boş zamanlarını daha etkili değerlendirmelerine yönelik katkılar sağlamanın yanında bütüncül gelişimlerinin desteklenmesine, söz konusu sosyal etkinliklerin engellerinin, sınırlılıklarının neler olduğuna ve bunlarla nasıl başa çıkılabileceğine ilişkin pratik önerilere ulaşmayı mümkün kılabilir. Bu çerçevede gerçekleştirilecek olan meta-sentez çalışması, diğer meta araştırmalarda olduğu gibi daha büyük örneklemlelere erişme imkânı vererek ulaşılan bulguların daha geçerli ve güvenilir olmasını sağlayabilmektedir. Öte yandan liselerde gerçekleştirilen sosyal etkinliklere ilişkin ülkemizde daha önce gerçekleştirilmiş bir meta araştırmaya da rastlanmamıştır. Bu bakımdan da bu konu başlığında birikmiş olan birincil araştırmaların sentezlenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Meta sentez araştırmaları belirli bir alanda yapılmış araştırmaları belli bir çerçeve içine alarak verileri daha bütünsel yorumlamaya imkân vermektedir. Rekreatif sosyal etkinlikler alanında yapılmış araştırma bulgularının tümevarımsal bir yaklaşımla ele alınması yoluyla daha anlamlı ve anlaşılır sonuçlara ulaşılması umulmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmaların incelenmesi, aynı zamanda, okullarda rekreatif sosyal etkinliklerin hangi açılardan ele alındığını, hangi alanlarda daha fazla çalışma yapıldığını, rekreatif sosyal etkinliklerin öğrenciler üzerindeki etkilerinin bütüncül bir biçimde anlaşılmasını sağlayacaktır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Meta-sentez araştırmalarında senteze dâhil edilme kriterleri aynı zamanda bu araştırma için sınırlılık çerçevesini de oluşturur. Dolayısıyla araştırma, dâhil edilme kriterleri çerçevesinde meta-senteze dâhil edilen birincil araştırmaların bulguları ile sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırma, araştırmaya dâhil edilen tezlerin ve makalelerin tarafından ulaşılan ve bu çalışmada meta-senteze tabi tutulan bulguların dayandığı veri kaynaklarının gerçek durumu yansıttığı varsayımına dayanmaktadır.

1.6. Tanımlar

Birincil Araştırma: Meta-sentez çalışmasına dâhil edilme kriterlerini karşıladığı için senteze dâhil edilen araştırmalardır.

Birincil bulgular: Birincil araştırmaların bulgularıdır.

Meta bulgular: Meta-sentez süreci sonrasında ulaşılan bulgulardır.

II. BÖLÜM

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde rekreasyonun genel çerçevesi, sosyal etkinliklerin kapsamı ve rekreatif sosyal etkinliklerin sınıflandırılması ele alınmıştır.

2.1. Rekreasyon Tanım ve Özellikleri

Rekreasyon, "yenilenme, tazelenme, yeniden inşa etme" anlamına gelen Latince "recreatio" kelimesinden türetilmiştir (Metin, Kesici ve Kodaş, 2013).

Rekreasyon kelimesi Türk Dil Kurumunun güncel Türkçe sözlüğünde "insanların eğlence ve eğlence amaçlı spor faaliyetlerine gönüllü olarak katıldıkları faaliyetler" ve "eğlence ve dinlenme için bir alanı insanların kullanımına açmak" olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr/>). Bu tanımlara göre, bireylerin kendi özgür iradeleriyle hareket ettikleri ve zorunlu ihtiyaçları karşılandıktan sonra kendilerine ayrılan sürelerle katıldıkları faaliyetler olduğunu görüyoruz.

Rekreasyon en geniş şekilde “İnsanın yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek, korumak ve devam ettirmek, aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yapılan etkinlikler” olarak tanımlanabilir (Karaküçük, 2008).

İnsanlar rekreasyonun tanımından hareketle çoğu zaman rekreasyonu spor ve oyun ya da sosyal aktiviteler ve oyunun göz ardı edilen diğer şekilleri olarak düşünme eğilimindedirler. Oysaki rekreasyon; seyahat, turizm, kültürel çevre veya sanata katılım, hobiler, sosyal kulüplere veya ilgi çekici gruplara üyelik, kamp, avcılık ve balıkçılık gibi doğayla ilişkili aktiviteler, partilere veya diğer özel davetlere iştirak ve sportif faaliyetler gibi birçok etkinliği bünyesinde barındırmaktadır (McClean, Hurd ve Kraus, 2012).

Rekreasyonun genel özellikleri şu şekilde sıralanabilir;

- Boş zaman etkinliklerine insanlar gönüllü olarak katılır ve özerklik esas kabul edilir (Akçakoyun, 2000).

- Boş zaman aktiviteleri özgürleştiricidir. Dolayısıyla kişinin potansiyelini gerçekleştirmesi, iç enerjilerini ortaya çıkarması ve bunları yaratıcı bir şekilde kullanması için bir fırsat, kendini gerçekleştirme fırsatıdır (Yavuz ve diğerleri, 2003).
- Faaliyetlere katılma ve devam etme zorunluluğu yoktur. İnsanların en çok yapmak istedikleri faaliyetler, en çok yapabilecekleri faaliyetlerdir, yani yapabilecekleri faaliyetlerdir. Bu anlayışa göre daha fazla mutluluk elde etme veya daha iyi öğrenme hedefiyle bazı etkinliklere devam edilmesi gerekebilir (Sevil ve ark, 2012).
- Etkinliklere her yaştan ve cinsiyetten insan katılabilir. İnsanlarda sınır yoktur.
- Mekânsal veya zamansal kısıtlamalara tabi değildir. Bunu her zaman, her yerde yapabilmek, rekreasyonun anlamını genişletiyor. Rekreasyon faaliyetleri her türlü açık ve kapalı alanda, her mevsim ve iklim koşullarında gerçekleştirilebilmektedir (Yılmaz, 2007).
- Rekreasyon evrensel olarak uygulanabilir. Rekreasyon faaliyetleri herkes için ortak bir dildir. Faaliyet alanının bir parçası. Görsel sanatlar, müzik ve sporun her birinin farklı özellikleri vardır (Dinç, 1999).
- Rekreasyon, çeşitli aktivite ve alternatifleri içerir (Tezcan, 2007).
- Rekreasyon faaliyetleri toplumun gelenek, görenek, ahlaki ve manevi değerleri ile uyumlu ve uygun olmalıdır. Her toplumun farklı değerleri vardır. Başka bir toplumda rekreasyon kabul edilmemelidir (Özmaden, 1997).
- Boş zaman etkinlikleri üretkendir, çalışmayı daha verimli ve üretken kılar (Tezcan, 2007).
- Rekreasyon boş zamanlarında gerçekleşir.
- Boş zaman etkinliği öncelikleri bireye bırakılmalıdır.
- Boş zaman etkinliklerinin katılımcılara kişisel ve sosyal karakter kazandırması beklenir.
- Rekreasyon, bir bireyin katıldığı birden fazla aktiviteyi içerebilir. Bir faaliyetle meşgul olduğunuzda, başka bir faaliyetle meşgul olma veya iki veya daha fazla faaliyette bulunma fırsatınız olur.

- Boş zaman etkinlikleri o sırada düzenlenen veya kararlaştırılan etkinliklerdir (Karaküçük, 2005, s.69).

2.2. Rekreatyon Kavramının Tarihsel Gelişimi

Sanayi Devrimi ile başlayan otomasyon ve aşırı üretim, işgücü ihtiyacının azalması ve kalıcı çalışma saatlerinin azalmasıyla sonuçlandığından, yükselen refah seviyeleri insanların boş zaman ihtiyaçlarını artırmaya başlamıştır (Özmaden, 1997). Sanayi Devrimi'nin uzun mücadeleleri, çalışanları zorlayan ve iyileştirme sürecini başlatan aşırı çalışma ruhunu yok etti. Çalışanların dinlenmeleri, eğlenmeleri ve fabrikada dolaşabilmeleri için parklar, kulüpler ve kütüphaneler kurulmuş, kutlamalar düzenlenmeye başlanmıştır (Sezgin, 1987). Sanayi devriminde çalışanlara daha verimli çalışmaları için verilen ve sadece dinlenmek için kullanılan serbest zaman, artık bir araçtan çok bir amaç haline gelmiştir (Arslan, 1996). Zaman içerisinde boş zaman kavramı önemli ölçüde değişmiş ve farklı bir anlam ve önem kazanmıştır (Özmaden, 1997).

İkinci Dünya Savaşı'na yol açan sanayi çağında, boş zaman etkinlikleri zamanla büyük önem kazanmıştır (Sezgin, 1987). Çalışma süresinin yanı sıra boş zaman yaratmak ve insanlara bu boş zamandan en iyi şekilde yararlanmaları için gerekli ve yeterli fırsatları sağlamak çok önemlidir (Ekici, 1997). Üretimde ileri teknoloji kullanımı verimliliği artırmakla kalmaz, aynı zamanda çalışma saatlerini de azaltır (Özmaden, 1997). 24 saatlik işgünü üç eşit parçaya (8 iş, 8 uyku, 8 boş zaman) bölünerek çalışma saatleri yeniden ayarlandı ve çalışma saatleri 12 saatten günde 8 saate indirildi (Ekici, 1997). Tüm teknolojik gelişmeler, yaşamdan en üst düzeyde zevk almak ve tadına varmakla ilgili olduğu için, insan yaşamının duygu ve zevkine hizmet etmek için birleştirilmiştir (Özmaden, 1997). Sonuç olarak; teknolojinin gelişmesiyle birlikte insana katma değer ve boş zamanın önemi artmaktadır (Özmaden, 1997). Bireyler kendilerine ayrılan zamanı aktif olarak (spor, seyahat vb.) veya pasif olarak (sanat, kültürel etkinlikler vb.) boş zaman etkinlikleri için kullanmakta özgürdürler (Ekici, 1997).

Günümüzde rekreatyon faaliyetleri daha çeşitli ve popüler hale gelmektedir (Tel, 2007). Özellikle Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte ülkemizde eğlence kavramının gelişimi yeni bir boyut kazanmış ve Türk toplumunda boş zaman etkinlikleri bireysel yaşamda yeni bir dönemin başlangıcı olmakla kalmayıp kültürel

yapıyı da değiştirmektedir. Aynı zamanda kamusal alanda da birçok yeniliği hayata geçirmek ve dünyanın önde gelen ülkeleri düzeyine ulaşmak zorundadır. Sosyal ve ekonomik yaşam koşulları nedeniyle insanımızın boş zamanı oldukça fazladır (Karaküçük, 1997).

2.3. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyon belirli başlıklar altında gruplanabilen çok kapsamlı bir konudur. Rekreasyonu sınıflandırırken kişilerin tercih etme amaçlarına, nedenlerine ve hangi açıdan ele aldıklarına göre de belirlenebilir. Kişilerin rekreasyonu nasıl algıladıkları ve rekreatif faaliyetlerini gerçekleştirdikleri ortama göre de sınıflanabilmektedir.

Karaküçük (2005) rekreasyonu amaçlarına, çeşitli kriterlere ve özel işlevlerine göre Tablo 1’de sunulduğu biçimde gruplandırılmıştır.

Tablo 1: Rekreasyonun Amaçlarına, Çeşitli Kriterlere ve Özel İşlevlerine Göre Sınıflanışı

Amaçlarına Göre	Çeşitli Kriterlere Göre	Özel İşlevlerine Göre
• Dinlenme amacıyla yapılan rekreasyon etkinlikleri • Kültürel amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri • Toplumsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri • Sportif amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri • Turizm amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri • Sanatsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri	• Yaş faktörüne göre • Faaliyete katılanların sayısına göre • Zamana göre • Kullanılan mekâna göre • Sosyolojik muhtevaya göre	• Ticari rekreasyon • Sosyal rekreasyon • Uluslararası rekreasyon • Estetik rekreasyon • Fiziksel rekreasyon • Orman rekreasyonu

2.4. Rekreasyonun İşlevleri

Rekreasyonel yaşam, bireyleri ve toplumları birçok yönden etkileyen bir kavramdır. Tek bir konu ile sınırlandırılmaz veya bir özellikten bahsedilemez.

Disiplinler arası etkileşime ve değişime açık bir olgudur. Örneğin; spor yapanların sadece fiziksel gelişimi önemli değildir. Çünkü bireyler psikolojik, sosyolojik ve ruhsal olarak büyüyebilirler.

Bireysel ve toplum sağlığını iyileştiren, kırsal alanlardaki spor faaliyetleri ve egzersiz olanakları insanların sağlığını olumlu yönde etkilemektedir. Bireyin bedensel ve ruhsal yaşamına olumlu katkıda bulunarak, birçok rahatsızlığa ve hastalığa karşı daha dirençli hale gelir. Ruh sağlığı, çevre, iş değişiklikleri ve kişisel yaşam sorunlarına neden olabilecek psikolojik gerilimleri ortadan kaldırır, iç huzuru getirir, entelektüel yaşamı iyileştirir. Boş zaman etkinlikleri, insanların kişiliklerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bireyin suç eğilimlerini azaltır. Bireylerin ve toplumun yaşam kalitesini artırır. Rekreasyon yoluyla yeni fikirler üretebilir. Dinlenme, gerçek varlığımızı bulmamıza, hayata bakış açımızı genişletmemize ve hayattaki temel amacımız hakkındaki düşüncelerimizi netleştirmemize yardımcı olur. Oyunlar ve geziler sayesinde deneyim kazanabilir ve yeni şeyler öğrenebilirsiniz. Sanat ve çeşitli sporlarla ilgili rekreasyonel faaliyetler de önemlidir ve eğitici, düşündürücü ve geliştirici yönleri vardır. Boş zaman etkinlikleri, insanların zamandan tasarruf etmesine ve daha verimli çalışmasına yardımcı olur. Sosyal hayatı düzenler. Boş zaman etkinlikleri aracılığıyla bireyleri ve grupları bir araya getirmek, sosyal ilişkileri geliştirir, dayanışma ve yardımlaşmayı sağlar. Demokratik bir özgür hareket ve düşünce, dayanışma ve işbirliği toplumu yaratır. Uluslararası ilişkileri geliştirir ve milletler ile dünya barışı arasındaki uzlaşma için elverişli bir zemin hazırlar (Yılmaz, 2007, s.18-19).

2.5. Rekreasyonun Yararları

Boş zaman fırsatlarından yoksun kalan bireyler ile bu konuda iyi fırsatlardan yararlanma olanağına sahip olan bireyler arasında sağlık, hukuk ve çevreye yönelik tutumlar açısından belirli bir farklılık vardır (Yılmaz, 2007).

Teknolojinin sürekli gelişmesi, günümüzde insanların daha az çalışma saatlerine ve daha fazla boş zaman geçirmesine yol açmaktadır (Karaküçük, 2008, Kılbaş, 2010). Günümüz sorunlarından biri de bireylerin toplumda boş zamanlarına değer verme ve yönetme konusundaki yetersizlikleridir. Bu eksiklik, seçeneklerin sınırlılığından değil, seçimlerin çoğunluğundan ve insanların kendilerini yaşamdaki yükümlülüklerinden ayıramamalarından kaynaklanmaktadır. İyileşmenin faydaları üç

kategoriye ayrılır: psikolojik, fiziksel ve sosyal faydalar (Güzel, Türker ve Türker, 2014).

Rekreasyonun yararları birçok açıdan ele alınması gereken çok yönlü bir konudur. Rekreasyon bireye yarar sağlarken aynı zamanda bireyin bulunduğu çevreyi, içinde yaşadığı toplumu ve ekonomik unsurlarını da etkilemektedir. Bu nedenle rekreasyonun yararları kişisel, toplumsal, çevresel ve ekonomik faktörler olarak başlıklar altında toplanabilir.

2.5.1. Kişisel Yararları

Devam eden sanayileşme ve modern yaşam biçimleri, fiziksel aktiviteyi azaltarak ciddi sağlık sorunlarına neden olmakta ve hemen her yaş grubundan bireyi olumsuz yönde etkilemektedir (Ateş, 2009). Bunlardan kurtulmanın en etkili yolu spor yapmaktır. Spor, dans, açık ve kapalı eğlenceler insan sağlığı için önemli olan ve göz ardı edilemeyecek boş zaman etkinlikleri arasında yer almaktadır. İnsanlar sürekli değişen ve hareket eden varlıklardır (Arslan, 1996).

Boş zaman etkinliklerine katılım, özgüveni ve görünümü güçlendirir ve geliştirir. Birey; kişisel beceri ve yeteneklerini geliştirebilir, fiziksel aktivite ile birlikte motor becerilerini geliştirebilir, özgüvenini artırabilir, hayata olumlu bakabilir ve olumlu bir kişisel imaj oluşturabilir. Aynı zamanda bireysel, problem çözme becerileri, liderlik ve diğerlerine karşı hoşgörü geliştirir, bireyleri ulaşılabilir kısa ve uzun vadeli hedefler için uygun riskler almaya ve bireyleri mantıklı kararlar almaya teşvik eder (Leith vd, 2008).

2.5.2. Sosyal Yararlar

İnsanlar için rekreasyonel sosyal faydalar; arkadaşlıklar için fırsatlar sağlamak, anti sosyal davranış ve yabancılaşma duygularını azaltmak, sosyal becerileri geliştirmek, insanların başkalarıyla bütünleşmesini sağlamak, etik ve kültürel olarak sosyal uyumu destekler (Leith vd, 2008). Sosyal dayanışmayı sağlar, eğitime yardımcı olur, sosyal hayatı düzenler, diğer ülkelerle ağ kurmayı sağlar ve insanlara dünya barışı için uygun bir temel hazırlama fırsatları sunar (Yılmaz, 2007).

2.5.3. Ekonomik Yararlar

Rekreasyon faaliyetlerine, toplumsal katılımı ve sponsorluk ilişkileriyle maddi destek sağlanabilmektedir. Rekreasyonun ekonomik yararları; üretkenliği ve iş

istikrarını arttırması, ekonomik gelişmeyi teşvik etmesi ve iş yaratması (Leith ve diğerleri, 2008), işsizliğin azaltmasıyla para tasarrufunun sağlanması ve böylece kişiler için sağlıklı yaşam oluşturulması (Hemingway ve diğerleri, 2001), topluluk duygusu oluşturarak böylece toplumda bağış toplama fırsatı sunulması, yerel ekonomiye büyük miktarda para girişinin sağlanması, vandalizmi ve suçu azaltması, topluma para getiren olanaklar ve programlar sunarak turizmi arttırması (Leith ve diğerleri, 2008) şeklinde sıralanmaktadır.

2.5.4. Çevresel Yararlar

Rekreasyon faaliyetleri, faaliyet türüne bağlı olarak farklı ortamlarda birçok ekolojik bozulmaya neden olabilmektedir (Karaküçük, 2008). Bazı rekreasyon faaliyetleri çevreye zararlıdır, ancak çoğu aslında çevre için çok iyidir. Bu faydalar toplumun imajını iyileştirir ve yerel farkındalık (algı) ve çevre sorunlarına katkıda bulunur ve açık hava rekreasyon kaynaklarını koruma çabalarını artırır (Hemingway vd, 2001). Ayrıca çevrenin rekreasyonel kullanımına yönelik artan talep, hem şehir içinde hem de şehir dışında yeni düzenlemeleri gerektirecektir. Bu sayede şehir parkları, yeşil alanlar, oyun alanları gibi yerlerin bakımı ve işleyişi sağlanarak çevrenin güzelleşmesine katkı sağlanabilmektedir. Kent dışında ise, vahşi doğanın korunması ve milli parkların çoğaltılması ile doğal yaşam ortamı denetim altına alınabilecektir (Karaküçük, 2008).

2.6. Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

Rekreasyona duyulan ihtiyaçların nedenlerini belirtirken bireyin ve toplumun farkı ihtiyaçlar barındırması açısından kişisel ve sosyal yönden ele alınması gerekmektedir.

2.6.1. Kişisel Yönden Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

Fiziksel sağlığı iyileştirir (Tezcan, 1977). Bu da teknolojik imkânların kullanılması ve modern yaşama geçişle birlikte fiziksel aktivite ihtiyacının azaldığını göstermektedir. İnsanların bu düşük enerjiyle yaşayabiliyor olması sağlık sorunlarını da beraberinde getiriyor. Bu sorunlara alternatif çözümler arasında pek çok kişinin rekreasyonel ihtiyacını karşılayabilecek rekreasyonel sporlar ve fiziksel aktivite sayılabilir (Turgut, 2012).

Ruh sağlığını korumaya ve sürdürmeye yardımcı olur. Aynı şeyin sürekli tekrarı, çeşitli sürtüşmeler, aşırı kural uygulamaları, monotonluk gibi etkenler bireyin

ahlaki değer algısını olumsuz etkiler. Bu durumda insanlar kendilerini farklı bir ortama sokarak morallerini yükseltmek isterler. Dinlenme, keyif alma ve tazelenme, zihinsel zindeliğini yeniden kazanmasına yardımcı olur (Karaküçük, 1995).

Kişisel beceri ve yeteneklerin geliştirilmesine yardımcı olur (Mengütay ve diğerler, 2009). Rekreatyonel faaliyetlerde bulunanlar, çalışmalarına devam ederek yeteneklerinin beslenmesini sağlar ve bu faaliyetlere katılan diğer yetenekli bireylerle kültürel ve sosyal ilişkiler geliştirir (Karaküçük, 1997). Boş zaman etkinlikleri her yaşıta ve her dönemde yaratıcılığı ortaya çıkarmaya ve geliştirmeye yardımcı olur (Kaya, 2003).

Genellikle gruplar halinde yapılan boş zaman etkinlikleri, sosyal ilişkilerin kurulmasında ve genişletilmesinde büyük rol oynar. Yeni arkadaşlar edinme, bir grup içinde yer bulma, diğer grup üyelerini tanıma gibi çabalar, kişinin sosyal hayatını etkiler, olgunlaşmasını ve sosyal olarak alışmasını sağlar. Aktivitelere katılmamızı sağlayarak sosyal uyumu kolaylaştırır. Ortak coşku ve heyecan ortamı, yalnızlık ve başarısızlık korkusundan uzak, hoşgörü ve sosyal ilişkiler kurmak, iş başarısını ve iş verimliliğini artırır (Karaküçük, 1995). İyi liderler tarafından yönetilen bireylerin, uygun etkinlikleri seçmeleri ve organize programlara katılmaları koşuluyla, rekreatyon başarısına ve iş verimliliğine olumlu katkı sağlar (Turgut, 2012).

Ekonomik hareketleri geliştirir. İnsanlar boş zamanlarını seçtikleri faaliyet türlerinde ekonomik olarak işleyen üretimi desteklemek için kullanabilirler. Bir kişi ürettiği malın asıl amacı olarak boş zaman aktivitelerini takip ediyorsa, bu serveti paraya çevirse bile boş zaman aktiviteleri ile meşgul olur İnsanları mutlu eder (Kaya, 2003). Rekreatyonun temel amaçlarından biri insanların iyi olmalarını sağlamaktır (Karaküçük, 2008).

2.6.2. Toplumsal Yönden Rekreatyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

Sosyal dayanışmayı ve bütünleşmeyi garanti eder. Günümüz toplumunda insanlar ırk, milliyet, mezhep, sosyal sınıf, eğitim, kültür, ekonomi gibi farklılıklar çeşitli faktörlere göre ayrılmaktadır (Karaküçük, 2008). Ayrıca bu etkinlik her kesimden insanın birbirini tanımasına, arkadaş edinmesine ve ortak hedefler doğrultusunda çalışmasına olanak sağlar (Kaya, 2003).

Demokratik toplumların yaratılmasına izin verir. Demokrasi ve boş zaman etkinlikleri ruhen benzerdir. Demokrasi herkese tam olarak gelişme fırsatı verir. Bireylerin kendilerini özgürce ifade etmelerini ve müreffeh bir yaşam standardı elde etmelerini sağlamayı amaçlar. Rekreasyon faaliyetleri aynı zamanda bireylerin gerçek esenliğe ulaşmasına, yaratıcı ifade geliştirmesine ve demokrasinin hedeflerine ulaşmasına yardımcı olur. Ayrıca boş zaman etkinlikleri, ilişkileri düzenlemede ve sosyal kurallara bağlı kalmada önemli bir rol oynamaktadır. İyi vatandaş olmayı öğretmeye dayalı, sosyal kurallara uyma ve sosyal ortamlarda davranışlarını kontrol etme gibi konular vardır. Bu özellikler, insanların rekreasyonel faaliyetlerde özellikle takım sporlarında uyması gereken kural ve davranışlarla benzerlik göstermektedir. Bu benzerlikler nedeniyle, bireylerin boş zaman etkinlikleri yoluyla edindikleri belirli kurallar içinde yaşamaları, bu kurallara uymakta ve uygulamada sorun yaşamamaları ve başkalarının haklarına saygı göstermeleri önemlidir (Karaküçük, 1999).

2.7. Rekreatif Sosyal Etkinlikler

Çocukların sosyalleşmesinde eğitim kurumları önemli bir yer tutmaktadır. Çocuk okula gitmeden önce ailede çok şey öğrenir. Arkadaş çevresi içinde büyüyen çocuklar da bundan bir şeyler alırlar. Kasıtlı ve bilinçli olarak sosyalleşmenin gerçekleştiği yer bir eğitim kurumudur. Burada çocuklar yaşitlarıyla birlikte katılım, paylaşım, konuşum, etkileşim kurar kısacası sosyal yaşam için gerekli olan birçok davranışı yaşayarak öğrenir (Cafoglu, 2010, s. 149).

Eğitim kurumlarının yanı sıra bireyin çevresini oluşturan unsurlar da sosyalleşmesine katkı sağlamaktadır. Bireyin yaşadığı çevre, kültür ve etkileşimin özelliklerini belirler. Dolayısıyla gelişim ve öğrenme, bireyin içinde yaşadığı kültür ve çevreden bağımsız değildir. Çocuklar çevrelerindeki insanlardan ve sosyal dünyadan öğrenmeye başlarlar. Çocukların kazandıkları kavram, düşünce, beceri ve tutumların kaynağı içinde bulundukları sosyal çevredir. Öğrenmede çevre ile etkileşim çok önemlidir (akt. Woolfolk, 1998: Çeçen, 2000).

Bu nedenle bireylerin okul dışında boş zamanlarında yaptıkları sosyal boş zaman etkinliklerinin grup yaşamı kültürünün kazanılmasındaki etkisi göz ardı edilmemelidir. Sosyal etkinlikler öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının karşılanması açısından üzerinde önemle durulması gereken bir olgudur. Sosyal etkinlikler, öğrencilerin okul hayatındaki gelişimlerini eşleştirmek ve öğrencilerin kişilik gelişimine

katkıda bulunmak için okul yöneticileri ve öğretmenlerin kontrolünde gerçekleştirilen programlanmış etkinliklerdir (Güneş, 2013). Sosyal aktiviteler öğrencilere sınıfta öğrendikleri bilgileri uygulama fırsatı verir. Bu sayede yaparak öğrenme ve deneyimleme kendini etkili bir şekilde gösterecektir (Dündar ve Karaca, 2011).

Sosyal boş zaman etkinliklerinin yanı sıra ders dışı etkinlikler de aynı çerçevede değerlendirilebilir. Ders dışı etkinlikler, eğitim hedefleri doğrultusunda öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre öğrencilerin karakterlerini olumlu yönde değiştirmek için okul yöneticilerinin bilgisi ve alan öğretmenlerinin rehberliğinde planlanır ve programlanır (Köse, 2004).

Ders dışı etkinlikler, spor, müzik, resim, drama, edebiyat vb. her türlü etkinliği içerir. Öğrencilerin devam etmeleri ve belirli bir müfredata uymaları zorunlu olan dersler dışında, öğrencileri tamamlayıcı bir etkiye sahiptir (Ekici, Bayrakdar, Uğur, 2009, s.432-433). Seçilmiş ders dışı etkinlikler öğrencilerin işbirliği, rekabet, hesap verebilirlik, çalışma, başarı ve hoşgörü gibi evrensel değerleri öğrenmelerine yardımcı olur. Sadece sınıfta öğrenilen davranışlardaki boşlukları güçlendirmek veya doldurmakla kalmaz, aynı zamanda okul programlarını geliştirir, çevre hakkında bilgi edinir, değerlerini ve fikirleri değerlendirir ve okulun günlük atmosferini değiştirir (Köse, 2004).

Sosyal boş zaman etkinlikleri de eğitim sistemimizde önemli bir yer tutmaktadır. Kurumun sosyal aktivite kuralları, her seviyede öğrenim gören tüm öğrencileri kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Ülkemizde her düzeydeki okulların durumlarına ve olanaklarına bağlı olarak tüm öğrencilere eşit fayda sağlayacak faaliyetler yürütülmektedir.

2.7.1. Liselerde Gerçekleştirilen Sosyal Etkinlikler

Liselerde gerçekleştirilen rekreatif sosyal etkinlikler, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği çerçevesinde gerçekleştirildiğinden öncelikle bu yönetmeliğin ilgili maddeleri aşağıda tanıtılmıştır.

2.7.2. Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği İlkeleri

Milli Eğitim Bakanlığının hazırladığı Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği ilkeleri kısaca şöyle belirtilmiştir:

- (1) Eğitim kurumlarında yürütülen tüm sosyal faaliyetler, 1739 sayılı Türk Milli Eğitim Kanununun genel ve özel amaç ve temel ilkelerine göre düzenlenir.
- (2) Sosyal aktivite çalışmalarında öğrencinin gelişim düzeyi, ilgileri, istekleri, ihtiyaçları ve yetenekleri dikkate alınır;
- (3) Sosyal aktivite öğrenimi, çoğunlukla ders saatleri dışında gerçekleştirilir. Bu çalışmalar istenirse ders sırasında da uygulanabilir.
- (4) Sosyal faaliyetler, öğrenci dernekleri ve topluma hizmet faaliyetleri çerçevesinde yürütülür.
- (5) Her öğrenci, uygun bir öğrenci kulübüne üye olacak ve en az bir sanat veya spor becerisini geliştirmek için o kulübün faaliyetlerine katılacaktır.
- (6) Gençlik ve Spor Bakanlığına ait Gençlik Merkezleri, toplumsal faaliyetler çerçevesinde bilim, toplum, kültür, sanat ve spor alanlarında da kullanılmaktadır.
- (7) Eğitim Kurumu, sosyal etkinliklerin planlanmasında yerel gençliğe yönelik çalışan kamu kurum ve kuruluşları, kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapabilir.
- (8) Okul Aile Birliği, sosyal faaliyetlerle ilgili gelir ve gider yönetimi ve işlemleri ile ilgilenir.

2.7.3. Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Kapsamında Oluşturulmuş Öğrenci

Kulüpleri

Öğrenci kulübü, bir okulun ders dışı etkinliklerinin bir kısmını gerçekleştirmek için ortak çıkarları olan, motive olmuş öğrenciler tarafından kurulan ve doğrudan öğrenciler tarafından bir eğitmen gözetiminde yürütülen bir eğitim organizasyonudur (Öncül, 1979: 850).

Bu kulüplerin amacı, öğrencilerin ilgi alanlarındaki becerilerini geliştirmelerine, boş zamanlarını verimli kullanmalarına, kulüp üyesi olarak görev ve sorumluluklarını bilmelerine ve yerine getirmelerine, demokratik tutum ve davranışlar geliştirmelerine yardımcı olmak, ve hizmet etmektir (Holloway, 2000).

Sosyal etkinlikler yönetmeliğinde 51 kulübe (Ek-1) yer verilmiş olup belirtilen bu kulüplerden farklı kulüpler oluşturma konusunda öğretmenlere özgürlük tanınmıştır.

2.7.4. Ekstra Program

Fretwell (1931), ekstra program etkinliklerini mümkün olan tüm zaman ve mekânlarda resmi programın içerisinde üretilmiş ve resmi programı zenginleştirecek ve bu programa katkı sağlayacak etkinlikler olarak açıklamaktadır.

Ekstra program etkinlikleri için destek, miktar ve içerik bakımından okula göre değişir. Ancak özellikler açısından bu çeşitlilik (1) öğrenci merkezlik, (2) aktif öğrenci katılımı, (3) eğitim amaç ve hedefleri, (4) öğretmen danışmanlığı, (5) araştırma, (6) başlık mutluluk. /Eğlence (Fretwell, 1931).

Akademik başarının öncül olduğu bir ekstra program amacı da olmamalıdır. Burada önemli olan düzenlenen etkinliklerin öğrencilerin topluma hazırlanması ve onların sosyal gelişimleridir. Başarının sadece akademik yaşantıda değil, sosyal yaşantıda da gerçekleşebileceğini gösterebilmek, öğrencilerin farklı alanlarda da deneyim sahip olarak geleceğe yönelik verecekleri kararlar da onlara rehberlik edebilmektir. Bir yandan da okulun öğrencilerin her yönüyle gelişimlerine katkı sağlayan önemli bir paydaş olmasıdır (Altan, 2019).

2.8.Rekreatif Sosyal Etkinliklerin Faydaları

Sosyal etkinlikler öğrencilere boş zamanlarını kullanma alışkanlığı kazandırır, sosyal hayata ilişkin sınıfta yeterli olmayabilecek olumlu karakter yararları sağlar, öğrencilerin vatandaşlığını geliştirir, topluma ve insana katkı sağlar, sorumluluğu artırır (Aydın, 2015).

Sosyal etkinlikler, öğrencilerin kendi yaşamlarının daha fazla farkına varmalarına, ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olur. Sosyal etkinlikler, okul yaşamında sınıf dışında öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre, öğrencilerin kişilik gelişimine katkı sağlamak amacıyla okul yöneticileri ve öğretmenlerin kontrolünde gerçekleştirilen programlı bir etkinliktir (Güneş, 2013).

Sosyal etkinliklerin bireylerin diğer insanlarla iletişim kurmasına ve aynı zamanda sosyal desteği algılamasına yardımcı olduğu söylenebilir. Araştırmalar, bireylerin algıladıkları sosyal desteğin, kaygı ve depresyon gibi stres kaynaklı olumsuz etkilerini en aza indirdiğini ve sosyal desteği yüksek olan kişilerin daha fazla yaşam doyumu ve uyum sağlayabildiğini göstermektedir (Kapıkran ve Özgüngör, 2009).

Gençlerin boş zaman alışkanlıklarının belirlenmesi, sağlıklı arkadaşlıklar kurabilen, kurallara uyan, kavga etmeyen ve birbirlerinin haklarına saygı duyan, uyumlu, başarılı ve anlayışlı gençlerin yetişmesi için önemlidir (Yaman, 2011).

Ders dışı bir aktivite olarak spor, öğrencilerin genel gelişimine katkıda bulunur. Ayrıca araştırmalar, okullarda fiziksel aktivitenin okul başarısı, kayıt olma, yükseköğrenim tercihi, okulu bırakmanın önlenmesi, okul kültürünün gelişimi ve liderlik gelişimi üzerinde olumlu etkisi olduğunu göstermektedir (Berk ve Gooble, 1987; Chatchaikam, 1998; Gholson, 1985; Suzuki, 1998; O'Brien ve Rorefson, 1995; Moore, 1995).

Fiziksel aktivite yoluyla boş zamanın değerlendirilmesi, stresi azaltmak ve teknolojinin ve kentleşmenin bireylere ve toplumlara getirdiği baskıdan kaçınmak için önemlidir (Tekin ve diğerleri, 2004).

Sosyal etkinlikler öğrencilerin kişiliklerinin özgüvenli ve sağlıklı bir şekilde oluşmasında ve yeteneklerinin gelişmesinde etken olan gerek evde gerekse okulda katılabildikleri faaliyetlerdir (Aslan ve Arslan-Cansever, 2007).

Sosyal faaliyetler, bir kursta veya kurslar arasında eğitim ve öğretimin eksik yönlerini tamamlamak için gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Bu nedenle sosyal faaliyetlerin programa uygun olarak uygulanması bu eksikliğin giderilmesinde önemli rol oynamaktadır. Sosyal aktiviteler öğrencilere sınıfta öğrendikleri bilgileri uygulama fırsatı verir. Bu sayede yaparak öğrenme ve deneyimleme kendini etkili bir şekilde gösterecektir (Dündar ve Karaca, 2011).

III. BÖLÜM

3. MATERYAL ve YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanması, araştırmanın geçerlilik ve güvenirliliği ile verilerin analizi çerçevesinde kullanılan tekniklere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada Türkiye’deki eğitim kurumlarında gerçekleştirilen rekreatif sosyal etkinlikler odaklı tezlerin ve makalelerin bulgularının meta-sentez yöntemiyle sentezlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda belirli bir alanda yapılmış tüm araştırmaları bir çerçeve içine alarak verileri daha bütünsel yorumlamaya imkân veren meta- sentez yöntemi tercih edilerek nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

Metasentez ilk olarak Noblit ve Hare tarafından eğitim bilimleri alanında çalışmalarında kullanılmıştır. Bu yöntem, gözden geçirilen çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek için araştırmaları karşılaştırmak, birleştirmek, genellemek ve yorumlamak için yapılan bir çalışmadır (Noblit ve Hare, 1988). Meta-çalışma yaklaşımı, tek tek incelenen çalışmalara bağlı kalarak tüm çalışmalara daha geniş bir yorumlayıcı bakış açısı getirmeyi içerir (Sandelowski ve Barroso, 2003). Meta-sentez araştırmaları ortaya çıkarılan temalar aracılığıyla elde edilen görüşleri, çalışma bütünlüğüne uygun bir şekilde bütünleştirmeyi amaçlar (Scruggs, Mastropieri, & McDuffie, 2007). Temaların belirlenip verilerin tablo şeklinde sunulması hem görsel hem de fikir edinilmesi için bir fırsat olanağı sunmaktadır (Yılmaz, 2016).

3.2. Meta-Sentez Süreci

Meta-sentez yönteminde birincil araştırma sonuçları çalışmanın verilerini oluşturmaktadır. Bu yöntem araştırmanın amacı doğrultusunda verilerin toplanacağı araştırmaların belirlenmesini, bu araştırmalardan verilerin toplanmasını ve bu verilerin benzerlik ve farklılıklar üzerinden sentezlenmesiyle araştırma sorularına yanıtlar üretilmesini içeren bir süreç olarak gerçekleştirilir. Meta-sentez süreci aşağıda altı maddede listelenen işlem adımları izlenerek gerçekleştirilmiştir (Sandelowski, Docherty ve Emden, 1997; Walsh ve Downe, 2005).

3.2.1. Meta-sentez uygulama kapsamının oluşturulması

Çalışmanın amacı çerçevesinde belirlenen sorulara yönelik olarak bir meta-sentez çerçevesi oluşturulur. Bu çalışmanın birinci ve dördüncü araştırma soruları kapsamında meta-sentez için uygun çerçeveler hazırlanmıştır. Birinci araştırma sorusu, amaçları sentezlemeye, dördüncü araştırma sorusu ise bulguları sentezlemeye yöneliktir. İkinci ve üçüncü araştırma soruları ise bu çalışmaya dâhil edilen araştırmalardan hareketle ilgili alanyazındaki konu-yöntem eğilimlerini belirlemeye dönüktür.

3.2.2. Araştırmanın amacı ile ilgili olan çalışmaların belirlenmesi

Araştırmanın amacı doğrultusunda anahtar kelimeler ve dâhil etme kriterleri belirlenmiştir. İlgili alan yazındaki araştırmalar Tablo 2’de sunulan anahtar kelimeler ile süzölmüş ve Şekil 1’deki prosedür izlenerek dahil etme kriterlerini karşılayan araştırmalar saptanmıştır.

Araştırmaya Dâhil Edilen Tezler ve Makaleler

Araştırmada meta-senteze dâhil edilen tezleri ve makaleleri belirlerken öncelikle dizinler belirlenen anahtar kelimeler aracılığıyla taranmıştır. Bu amaçla, YÖK Tez Tarama ve Google Akademik dizinleri uzman yardımıyla belirlenen anahtar kelimeler kullanılarak taranmış ve bu yolla ulaşılan araştırmaların dağılımı Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Taranmış Anahtar Kelimelerin Tezlere ve Makalelere Dağılımı

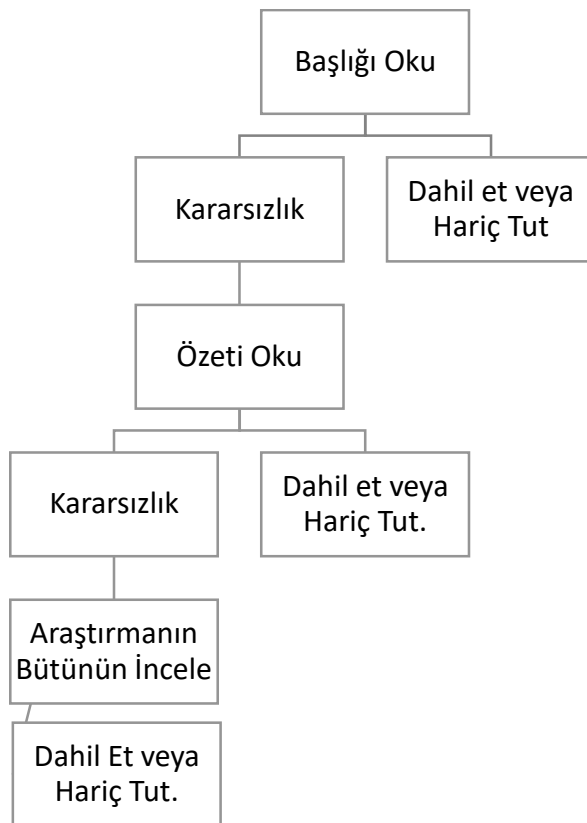
Anahtar Kelime	Tez Sayısı	Makale Sayısı
Sportif Etkinlikler	4	8
Sosyal Etkinlikler	4	1
Ders Dışı Rekreatif Etkinlikler	-	5
Öğrenci Kulüpleri	3	-
TÜBİTAK Araştırma Projeleri	1	5
Yarışma / Turnuva	2	-
Bilim Şenlikleri	1	-
Sergi	1	-
Toplam	16	19

Tablo 2’de dağılımı sunulan araştırmalardan hangilerinin meta-senteze dâhil edileceğini belirlemek için dâhil etme kriterleri geliştirilmiştir. Bu kriterler şu şekilde ifade edilmiştir:

- Araştırma amacının liselerde gerçekleştirilen rekreasyon alanı ile güçlü ilişkilere sahip sosyal etkinlikler odaklı olması,

- Araştırmanın sosyal etkinlikler yönetmeliği çerçevesinde gerçekleştirilen okul etkinlikleri ile ilişkili olması,
- Araştırmaların bütün alt süreçlerinin açıkça ifade edilmiş ve metodunun geçerli ve güvenilir olması,
- Dâhil edilen araştırmaların Türkiye’de ve ortaöğretim kademesi kapsamında yapılmış olması.
- Araştırmanın 2008-2020 yılları arasında yapılmış olması,
- Araştırmaya dâhil edilen tezlerin YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında erişime açılmış olması.

Tablo 2’de görülen tezler ve makaleler, dâhil etme kriterleri doğrultusunda dâhil etme-hariç tutma sürecine tabi tutulmuştur. Bu doğrultuda Jones (2007:120) tarafından kullanılan “Dâhil Etme Prosedürü” Şekil 1’deki diyagramda görülen biçimde uyarlanarak kullanılmıştır:

Şekil 1: Dâhil Etme Prosedürü

Dâhil etme prosedürü çerçevesinde meta-senteze dâhil edilen araştırmalar belirlenmiştir. Bu araştırmalardan tez çalışmaları “A” ile makaleler ise “B” kodu ile kodlanmıştır. Araştırmaya dâhil edilen tezlerin kodları, başlıkları, yazarları, dereceleri ve yılları verilmiştir.

16 araştırma tezi meta-sentez sürecine dâhil edilmiştir. Bu tezlerin 15'i Yüksek Lisans 1'i Doktora düzeyinde gerçekleştirilmiştir (Ek-1).

Araştırmaya dâhil edilen 19 makalenin kodları, başlıkları, yazarları, yayınlandığı dergiler ve yayın yılları verilmiştir (Ek-2).

3.2.3. Birincil araştırma içeriklerinin meta-senteze uygun hale getirilmesi

Meta-senteze dâhil edilen araştırmaların içerikleri analitik bir yaklaşımla incelenmiş ve araştırmaların belirli karakteristikleri ortaya çıkarılmıştır. Daha sonra sentezleme işlemine hazır hale getirilmek üzere birincil araştırma içerikleri benzerlikleri ve farklılıklarına göre ayrıştırılmıştır.

3.2.4. Birincil araştırma içeriklerinin birbirine dönüştürülmesi

Bu süreç, birinci, dördüncü ve beşinci araştırma soruları ile ele alınan sırasıyla araştırma amaçlarından, bulgularından ve önerilerinden oluşan verileri birbirine dönüştürmeyi kapsamaktadır. Bu doğrultuda birincil araştırmaların amaçları, bulguları ve önerileri meta-sentez çerçeveleri olarak değerlendirilmiştir. Yapılan kodlama işlemleri ile ilgili verilerin benzeştirilerek (birbirine dönüştürme) sınıflanması sağlanmıştır. Bu aşamada birincil veri kaynağına atıf yapmayı kolaylaştırmak amacıyla Tablo 3'te sunulan kodlama biçimi kullanılmıştır.

Tablo 3: Bulgu Kodu – Atıf İlişkisi

Bulgu Kodu	Bulgu Atfı
$A_i B_{j,k}$	i. tezin j. araştırma sorusuna ait k. Bulgu
$B_i B_{j,k}$	i. makalenin j. araştırma sorusuna ait k. Bulgu

Böylece, Tablo 3'te sunulan kodlama biçimi ile bulguların hangi kaynaktan alındığına ilişkin daha kısa bir gösterim imkânı elde edilmiştir.

3.2.5. Birincil bulguların kodlanarak gruplanması ve temaların oluşturulması

Her bir meta-sentez çerçevesi altında birincil araştırma verileri kodlanmıştır. Kodlar gruplanarak ortak temalar altında birleştirilmiştir. Bu temalar aracılığıyla araştırma soruları yanıtlanmıştır.

Bu çalışmada birincil araştırma amaçlarını ele alan birinci araştırma sorusuna ait meta-sentez uygulama çerçevesi içerisinde 15 amaç teması ve bu temaların altında yer alan 21 amaç kodu üretilmiştir. Oluşturulan temalar ve kodlar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Amaç Temaları ve Kodları

Sıra No	Amaç Teması	Amaç Kodu
1	Öğrenci Tutumları	1.1.Kültürel rekreasyon ve öğrenci tutumları 1.2.Sportif rekreasyon ve öğrenci tutumları 1.3.Toplumsal rekreasyon ve öğrenci tutumları
2	Öğrencilerin Elde Ettiği Kazanımlar	2.1. Kültürel rekreasyonun sağladığı kazanımlar 2.2. Toplumsal rekreasyonun sağladığı kazanımlar
3	Öğrenci Davranışı	3.1. Kültürel rekreasyon ve öğrenci davranışı 3.2. Sportif rekreasyon ve öğrenci davranışı 3.3. Sanatsal rekreasyon ve öğrenci davranışı
4	Sosyal Beceri Düzeyi	4.1. Sportif rekreasyon bağlamında sosyal beceri düzeyleri 4.2. Kültürel rekreasyonun sosyalleşme becerisine etkisi
5	Değer Yönelim İlişkisi	5.1. Kültürel rekreasyon ile değer yönelimi ilişkisi
6	Özgüven Düzeyi	6.1. Sportif rekreasyon ile özgüven düzeyinin karşılaştırılması
7	Sosyal Destek Düzeyi	7.1. Sportif rekreasyon çerçevesinde sosyal destek düzeyleri
8	Öğretmen Rolü	8.1. Kültürel rekreasyona ilişkin öğrenci tutumlarında öğretmenin rolü
9	Öğretmen Görüşü	9.1. Kültürel rekreasyona ilişkin öğretmen görüşleri
10	Öğretmen Tutumları	10.1. Kültürel rekreasyona yönelik öğretmen tutumları
11	Yönetici Tutumu	11.1. Kültürel rekreasyona yönelik yönetici tutumları
12	Yöneticilerin Etkisi	12.1. Kültürel rekreasyon kalitesine okul yöneticilerinin etkisi
13	Ebeveyn Tutumları	13.1. Sportif rekreasyona ilişkin ebeveyn tutumları
14	Rekreasyona Katılım	14.1. Kültürel rekreasyona katılım düzeyi
15	Rekreasyonun Sınırlılıkları	15.1. Kültürel rekreasyonun sınırlılıkları

Benzer biçimde, birincil araştırma bulgularını sentezlemeye yönelik kodlama ve temalaştırma işlemleri sonucu Tablo 5’te sunulan bulgu tema ve kodları ortaya çıkmıştır.

Tablo 5: Bulgu Temaları ve Kodları

Sıra No	Bulgu Teması	Bulgu Kodu
1	Sosyal Etkinlik Olanak Sınırlılıkları	1.1. Zaman sınırlılığı 1.2. Sosyal kulüp çeşitliliği yönünden sınırlı 1.3. İmkân Yetersizliği 1.4. Resmi iş yükü güçlüğü 1.5. Bilgilendirme yetersizliği 1.6. Uygulamada bilgi eksikliği 1.7. Uzman görüşüne duyulan ihtiyaç
2	Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Duyuşsal Gelişimine Katkısı	2.1. Öğrencilerin duygusal özerkliğine katkı 2.2. Öğrencilerin şiddet eğilimini azaltma 2.3. Öğrencilerin saldırganlık davranışlarını azaltma 2.4. Öğrencileri duygusal yönden dengeleme 2.5. Öğrencilerde duygu-davranış gelişimi 2.6. Öğrencilerin öznel iyi oluş halini destekleme 2.7. Öğrencilerin okula bağlılık duygusunu pekiştirme 2.8. Öğrencilerin derse ilgisini artırma 2.9. Öğrencileri aktif kılma
3	Sosyal Etkinliklere İlişkin Yönetici Tutumları	3.1. Sosyal kulüp çalışmalarının desteklenmesi 3.2. Sosyal kulüp çalışmalarının öğrenci ilgi ve yeteneklerine göre planlanması 3.3. Sosyal kulüp çalışmalarının verim sağlayacak biçimde planlanması 3.4. Sosyal kulüp çalışmaları için gerekli imkanlar sağlanması 3.5. Sosyal etkinliklerde başarı gösteremeyen öğrencilere karşı olumsuz tutum sergilenmesi
4	Sosyal Etkinliklerin Önemi	4.1. Sosyal kulüp çalışmaları yeterince önemsenmemesi 4.2. Sosyal etkinlikler öğretmenlerce önemsenmesi 4.3. Öğrencilerin sosyal etkinliklere karşı anlayışı geliştirmesi 4.4. Sosyal kulüp çalışmalarının ihmal edilmesi
5	Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Çeşitli Alanlardaki Beceri Gelişimine Katkısı	5.1. Öğrencilerin haklarını koruma becerisini geliştirme 5.2. Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirme 5.3. Öğrencilerin planlama becerilerini geliştirme 5.4. Öğrencilerin zamanı verimli kullanma becerisini geliştirme 5.5. Çeşitli alanlarda beceri gelişimini destekleme

6	Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerde Sosyal Beceri Gelişimini Sağlaması	6.1. Öğrencilerin iş birliği yapma davranışını geliştirme 6.2. Öğrencilere sosyal çevre oluşturma imkânı tanıma 6.3. Öğrencilerin çevresel sorumluluk farkındalığını artırma 6.4. Öğrencilerin sosyal beceri alanlarını geliştirme
7	Sosyal Etkinliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri	7.1. Sosyal kulüp çalışmalarının öğrencilere yeterince katkı sağlamaması 7.2. Sosyal kulüp çalışmalarının öğrencilere fayda sağlaması 7.3. Sosyal kulüp çalışmalarının formalite olarak yapılması 7.4. Sosyal kulüp çalışmalarında öğrencilerin gerekli kaynaklara erişebilmesi 7.5. Öğrencilerin beden-aktif etkinliklerden uzak durması 7.6. Sosyal etkinliklerin veliler tarafından desteklenmemesi
8	Sosyal Etkinliklerin Amacına Uygunluğu	8.1. Amaca uygun yürütülmemesi 8.2. Amacına uygun yürütülmesi
9	Sosyal Etkinliklerin Sosyalleşmeye Katkısı	9.1. Sosyal yaşam bilincini olumlu etkilemesi 9.2. Sosyal yaşama katılımı artırması 9.3. Toplum kurallarına uygun yaşamayı sağlaması 9.4. Toplum hizmeti çalışmalarına karşı duyarlı kılması 9.5. Sorumluluk bilinci kazandırması 9.6. Davranış kontrolünü geliştirmesi
10	Sosyal Etkinliklerin Akademik Başarıya Etkisi	10.1. Öğrenci başarısını artırması
11	Sosyal Etkinliklere Karşı Veli Görüşleri	11.1 Velilerin sportif etkinliklere katılımı desteklemesi
12	Sosyal Etkinliklerin Düzenliliği	12.1. Planlı yürütme 12.2. Sosyal kulüp çalışmalarının düzensizliği 12.3. Niteliksiz planlama
13	Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Yetenek Gelişimine Katkı Sağlaması	13.1. Öğrencilerin yeteneklerini geliştirmesi

14	Sosyal Etkinliklere Katılımda Gönüllülüğün Oluşması	14.1. Etkinliklere katılım isteğini artırması 14.2. Öğrencilerin ilgisinin düşük olması
15	Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Değer Gelişimine Katkısı	15.1. Öğrencilerin özsaygısını artırması 15.2. Öğrencilere sorumluluk duygusu kazandırması 15.3. Öğrencilerin duyarlılığını geliştirmesi 15.4. Kültürel değer bilincini artırması
16	Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Özgüvenini Geliştirmesi	16.1. Özgüveni geliştirmesi
17	Sosyal Etkinliklerde Cinsiyet Faktörü	17.1. Erkek öğrencilere daha fazla dönüklük 17.2. Kadın öğrencilerin daha az katılması 17.3. Sosyal etkinliklerde kadın öğrencilerin sorumlulukları erkek öğrencilerden fazla 17.4. Spor yapan erkek öğrencilerin öz güveni kadın öğrencilere göre yüksek
18	Sosyal Etkinliklerin Öğrenci İhtiyaçlarını Karşılaması	18.1. Öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılaması
19	Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Olumlu Alışkanlık Kazanmalarına Katkı Sağlaması	19.1. Kitap okuma alışkanlığını olumlu etkilemesi
20	Öğretmen Gelişimi	20.1 Öğretmenler arası bağları güçlendirme 20.2. Öğretmenlerin akademik gelişimlerini destekleme
21	Sosyal Etkinlikleri Yeterli Bulma	24.1. Etkinliklerin yeterli bulunması
22	Diğer	25.1. Proje geliştirmede öğrencilerin yetersizliğinin öğretmen motivasyonunu düşürmesi 25.2. Öğretmenlerin sosyal etkinliklere katılımı e-okul sistemine kaydetmeyi olumlu değerlendirmesi

Tablo 5'te görüldüğü gibi birincil araştırmaların bulgularının meta-sentezi çerçevesinde 22 tema ve bu temalar altında toplam 72 bulgu kodu üretilmiştir.

3.2.6. Meta-sentez bulgulara ulaşma

Temalar altında bir araya getirilen kodlar aynı zamanda meta-sentez bulguları oluşturmaktadır. Betimsel analizin amacı, sonuçları organize ve yorumlayıcı bir biçimde sunmaktır. Bu çerçevede sonuçlar sistematik ve net bir şekilde ilk kez açıklanmış ve bu açıklamalar açıklanmış, yorumlanmış, nedensel ilişkiler incelenmiş ve bazı önerilerde bulunulmuştur. Öte yandan, meta-sentez bulgular, görüşlerin canlı bir şekilde yansıtılabilmesi için yer yer doğrudan alıntılarla desteklenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Dolayısıyla birincil araştırmalardaki anlamlar ile meta-sentez bulgular arasındaki paralelliğin sağlanması amaçlanmıştır. Ulaşılan meta-bulgular derlenerek araştırma sorularına yanıtlar verilmiştir.

3.3. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Bu çalışmanın geçerlik ve güvenirliliğini sağlamaya yönelik tedbirler iki düzeyde alınmaya çalışılmıştır:

- (1) Nitel araştırmalar için geçerlik ve güvenirlilik uygulamaları,
- (2) Meta-sentez araştırmalarında geçerlik ve güvenirlilik uygulamaları.

Bu çalışma nitel bir araştırma olduğu için nitel araştırmalar için önerilen bazı geçerlik ve güvenirlilik teknikleri uygulanmıştır. Bu çerçevede alan yazında çok çeşitli teknikler önerilmekle birlikte bu çalışmadaki süreçle de uyum gösterebileceği değerlendirilerek, Yıldırım ve Şimşek (2016) tarafından önerilen aktarıla bilirlik, tutarlılık, kararlılık ve doğrulana bilirlik teknikleri işe koşulmuştur.

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirliliğin sağlanmasına yönelik kullanılan kavram ve yöntemler Tablo 6'da karşıladığı ölçütlerle birlikte verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016):

Tablo 6: Geçerlik ve Güvenirliğin Sağlanmasına Yönelik Kriter, Kavram ve Teknikler

Düzye	Kriter	Kavram	Kullanılan Teknikler
İç geçerlik	Sonuçların gerçeği doğru temsili	İnandırıcılık	- Uzun süreli etkileşim - Derinlik odaklı veri toplama - Veri çeşitlemesi - Uzman incelemesi

Dış geçerlik	Sonuçların uygulanması	Aktarılabilirlik (Transfer edilebilirlik)	- Ayrıntılı Betimleme - Amaçlı Örnekleme
İç güvenilirlik	Tutarlılığı sağlama	Tutarlık	- Tutarlık İncelemesi
Dış güvenilirlik	Nesnel olma	Teyit edilebilirlik	- Teyit İncelemesi

Tablo 6’da görüldüğü gibi, nitel araştırmalara özgü olarak önerilen geçerlik ve güvenilirlik dört alt süreçte sağlanmaya çalışılmıştır.

1. İç geçerlik düzeyinde araştırmada ulaşılan sonuçların gerçeği doğru yansıtmaya gücünü artırmak için inandırıcılık kavramı çerçevesinde uzun süreli etkileşim, derinlik odaklı veri toplama ve uzman incelemesi tekniklerinden yararlanılmıştır. (a) Uzun süreli etkileşimi sağlamak için literatür taraması ve veri toplama süreçleri çalışma boyunca sürdürülmüştür. (b) Derinlemesine veri toplama: Araştırmaya konu olan çalışmalardan elde edilen içerikler, araştırma problemler doğrultusunda defalarca okunarak süzölmüştür. Öte yandan, kodlama ve temalaştırma süresince bu veriler sürekli olarak birbirleriyle karşılaştırılmıştır. (c) Veri çeşitlemesi: Nitel araştırmalarda olabildiğince farklı veri toplama tekniğinin işe koşulması anlamındaki bu teknik bu çalışmanın temelde alanyazın taramaya dayalı bir meta araştırma olması nedeniyle meta-senteze mümkün olduğunca çok çalışmanın dâhil edilmesi, araştırma tezleri ve makalelerin birlikte senteze alınması ile sağlanmaya çalışılmıştır. (d) Uzman incelemesi: İlgili alanda uzman kişilerle değerlendirmeye yönelik görüşmeler yapılmış onların görüş ve önerileri doğrultusunda ortak anlayışlar doğrultusunda hareket etmeye çalışılmıştır.

2. Dış geçerliğe yönelik olarak aktarıla bilirliliğin sağlanması yoluna gidilmiş ve bu amaçla ayrıntılı betimleme ile amaçlı örnekleme teknikleri işe koşulmuştur. (a) Ayrıntılı betimleme: Bu çalışmanın tartışma bölümünde birincil araştırmalardan yapılan doğrudan alıntılarla meta-bulguya ilişkin durumun ayrıntılı betimlemeleri yapılmıştır. Böylece ulaşılan sonuçlar, güçlendirilmeye çalışılmıştır. (b) Amaçlı örnekleme: Bir meta-sentez araştırması olan bu çalışmanın evreni araştırma problemi ile ilgili alanyazın olarak değerlendirilmiş ve bu alanyazın içerisinde bu çalışmada belirlenmiş olan dâhil etme kriterleri doğrultusunda meta-bulgulara kaynaklık edecek birincil araştırmalar seçilmiştir.

3. İç güvenilirlik anlamında araştırmada veri toplama ve sentezleme sürecinde tutarlılığı sağlamak amacıyla tutarlık incelemesi gerçekleştirilmiştir. Erlandson vd. (1993, aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2016) nitel araştırmalar için tutarlık incelemesini tanımlamışlardır. Bu inceleme yapılan çalışmanın dışarıdan gözlemlenmesi ve çalışmayı gerçekleştiren kimsenin araştırma süreçlerinde tutarlı davranma durumunun takip edilmesidir. Söz gelimi, verilerin toplanması süreçlerinin benzerlik göstermesi, verilerin kodlanmasında tutarlı bir kavramlaştırma yapılması, toplanan veri ile ulaşılan bulgular arasındaki uyumun izlenmesi vb. örnekler tutarlık incelemesine ilişkin bazı örnekler olarak verilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada, verilerin toplanması, sentezlenmesi ve bulgulara ulaşılmasına ilişkin tüm süreçler için uzman görüşüne başvurulmuştur.

4. Bu çalışmanın dış güvenilirliği boyutunda teyit edilebilirliği sağlamak amacıyla teyit incelemesi gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, dış bir uzman araştırmada ulaşılan sonuçlardan geriye doğru giderek yapılan çıkarımların ham verilerle teyid edilebilme durumunu irdeler (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Uzman teyidine yönelik olarak yöntem bölümüne ilişkin tüm süreçler açıkça ortaya konmuştur. Araştırma yönteminin unsurları olan tüm veriler, meta-sentez sürecindeki bütün ara prosedürlere ilişkin materyaller teyit incelemesine açık olacak biçimde dijital ortamda kayıt altına alınmış; ayrıca araştırmanın ekler bölümünde sunulmuştur. Böylece, diğer araştırmacı ya da uzmanların aynı süreçleri izleyerek teyit incelemesi yapabilmelerine olanak sağlanmıştır. Öte yandan, ham veriler (birincil araştırma bulguları) → meta-sentez süreçleri → meta-bulgular arasındaki bağlantıyı sağlayan aşamalar iki yönlü olarak akademik danışmanın sürekli görüşleri alınarak sürece başat bir teyit akışı gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmanın veri toplama ve analizi süreçlerinde nitel araştırmalara özgü geçerlik ve güvenilirlik prensiplerinin yanı sıra meta-sentez yöntemi için önerilen tanımlayıcı, açıklayıcı ve teorik geçerlik incelemeleri gerçekleştirilmiştir.

Sandelowski ve Barroso (2006) özellikle meta-sentez yöntemi için üç tür geçerlik tanımlar:

(1) Tanımlayıcı geçerlik, olguya dayalı verilerin doğruluğunu belirleyen bir geçerlik yaklaşımıdır. Bu çalışmada meta-senteze dahil edilen her bir araştırmadan elde edilen anlamlı ve doğru açıklamalardır.

(2) Açıklayıcı geçerlik, birincil araştırmalarda ortaya konan görüşlerin tam ve doğru bir temsilinin sağlanmasıdır. Bu çalışmada birincil araştırmalardaki görüşlere doğrudan alıntılarla yer verilerek sağlanmaya çalışılmıştır.

(3) Teorik geçerlik, araştırmanın sonuçları yorumlama konusundaki güvenilirliğini ifade eder; bu bağlamda bilgileri birleştirerek, verileri yorumlamak için kullanılan yöntemle bağlı olma durumunu belirlemeye yöneliktir. Bu çalışmada metodolojinin oluşturulması ve uygulanması sırasında hem süreç detaylıca tanımlanmış hem de araştırma danışmanının görüş ve önerileri dikkate alınmıştır.

Bu çalışmada, meta-sentez çerçeveleri içerisinde birincil araştırma amaçları ve bulguları kodlandığından bu kodlama işleminin güvenilirliğini sağlamak için kodlayıcı güvenilirliği tekniğinden yararlanılmıştır. Birincil araştırmaların amaçları ve bulguları ilgili meta-sentez çerçevesi kapsamında iki kodlayıcı tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve kodlar arasındaki uyum değerlendirilmiştir. Bu amaçla, kodlayıcılar arasındaki uyumu kodlamalarda uzlaşma durumu üzerinden belirleyen uzlaşma yüzdesi bağıntısından yararlanılmıştır (Krippendorff, 2011).

Kodlayıcı Güvenirliğı = (Uzlaşılan Kod Sayısı) / (Tüm Kod Sayısı)

Kodlayıcı güvenilirliği bağıntısı yardımıyla kodlayıcılar arasındaki uzlaşma yüzdesi %89 bulunmuştur. Böylece kodlamaların tutarlı olduğı değerlendirilmiştir. Uzlaşmazlık olan kodlar ayrıca tartışılmış ve sağlanan uzlaşma ile uygun görülen temalara atanmıştır.

IV. BÖLÜM

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu bölümde araştırma soruları doğrultusunda birincil araştırma içeriklerinin incelenmesi sonucu ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

4.1 Birincil Araştırmaların Amaçları

Aşağıda araştırma kapsamına dâhil edilen çalışmaların amaçlarına ilişkin tablo ve açıklamalara yer verilmiştir.

Tablo 7: Meta-senteze Dâhil Edilen Araştırmaların Amaçları

Amaç Teması	Amaç Kodu	Araştırma Kodları	Kod Frekansı	Tema Frekansı
Öğrenci Tutumları	Kültürel rekreasyon ve öğrenci tutumları	A2, B2, B8	3	11
	Sportif rekreasyon ve öğrenci tutumları	A10, A11, A14, A15, B12, B16	6	
	Toplumsal rekreasyon ve öğrenci tutumları	A3 B11	2	
Öğrencilerin Elde Ettiği Kazanımlar	Kültürel rekreasyonun sağladığı kazanımlar	A5, A6 B3, B18	4	7
	Toplumsal rekreasyonun sağladığı kazanımlar	B4, B17, B19	3	
Öğrenci Davranışı	Kültürel rekreasyon ve öğrenci davranışı	B13	1	4
	Sportif rekreasyon ve öğrenci davranışı	A13 B9	2	
	Sanatsal rekreasyon ve öğrenci davranışı	B7	1	
Sosyal Beceri Düzeyi	Sportif rekreasyon bağlamında sosyal beceri düzeyleri	B1	1	3
	Kültürel rekreasyonun sosyalleşme becerisine etkisi	A1, A4	2	
Değer Yönelim İlişkisi	Kültürel rekreasyon ile değer yönelimi ilişkisi	B6	1	1
Özgüven Düzeyi	Sportif rekreasyon ile özgüven düzeyinin karşılaştırılması	B10	1	1
Sosyal Destek Düzeyi	Sportif rekreasyon çerçevesinde sosyal destek düzeyleri	B15	1	1
Öğretmen Rolü	Kültürel rekreasyona ilişkin öğrenci tutumlarında öğretmenin rolü	B2	1	1
Öğretmen Görüşü	Kültürel rekreasyona ilişkin öğretmen görüşleri	B5	1	1
Öğretmen Tutumları	Kültürel rekreasyona yönelik öğretmen tutumları	A8	1	1
Yönetici	Kültürel rekreasyona yönelik	A16	2	2

Tutumu	yönetici tutumları	B8		
Yöneticilerin Etkisi	Kültürel rekreasyon kalitesine okul yöneticilerinin etkisi	A7	1	1
Ebeveyn Tutumları	Sportif rekreasyona ilişkin ebeveyn tutumları	A12	1	1
Rekreasyona Katılım	Kültürel rekreasyona katılım düzeyi	B14	1	1
Rekreasyonun Sınırlılıkları	Kültürel rekreasyonun sınırlılıkları	A8, A9	2	2
Toplam				38

Tablo 7’de görüldüğü üzere rekreatif sosyal etkinlikler üzerinde yapılan araştırmaların amaçları incelendiğinde büyük çoğunluk “Öğrenci Tutumları”, “Öğrencilerin Elde Ettiği Kazanımlar”, “Öğrenci Davranışı” ve “Sosyal Beceri Düzeyi” temaları üzerinde çalışmıştır. Rekreatif faaliyet alanları incelendiğinde çalışmalarda en çok “Kültürel Rekreasyon” tercih edildiği görülmektedir. İkinci en çok tercih edilen alan ise “Sportif Rekreasyon” olmuştur. Öğrenci tutumlarını inceleyen araştırmaların çoğunluğunun “Sportif Rekreasyonun Öğrenci Tutumları Üzerindeki Etkisini” incelemeyi amaçlarken, Öğrencilerin Elde Ettiği Kazanımları inceleyen araştırmaların çoğu “Kültürel Rekreasyonun Sağladığı Kazanımları” incelemeyi amaç edinmişlerdir. Öte yandan, bu çalışmaya dâhil edilen araştırmalar arasında sosyal etkinliklere ilişkin yönetici, ebeveynler ile ilgili amaçlara sahip araştırmaların azınlıkta kaldığı bulunmuştur.

4.2. Birincil Araştırmalarda İncelenen Konu/Çalışma Alanları

Bu çalışmadaki ikinci araştırma sorusu çerçevesinde meta-senteze dâhil edilen araştırmaların konu/çalışma alanlarına ilişkin bulgular Tablo 8 de sunulmuştur.

Tablo 8: İncelenen Araştırmaların Konu/Çalışma Alanları

İncelenen Konular	Araştırmalar	f
Sportif Etkinlikler	A10, A11, A12, A13, A14, A15, A16, B1, B2, B9, B10, B11, B12, B13, B15, B16	16
Sosyal Etkinlikler	A1, A2, A7, B5, B6, B7, B8, B14	8
TÜBİTAK-BİDEB Projeleri	A3, A5, A9, B3, B4, B17, B18, B19	8
Kulüp Etkinlikleri	A4, A6, A8	3
Toplam		35

Tablo 8 incelendiğinde ele alınan 35 araştırmanın 16 tanesinin sportif etkinliklerle ilgilendiği bunu 8 adet ile sosyal etkinlikler, 8 adet ile TÜBİTAK-BİDEB projeleri, 3 adet ile kulüp etkinliklerinin takip ettiği bulunmuştur. İncelenen konulardan sportif etkinliklerle ilgili araştırmaların sayıca yüksek olması, genel olarak ders dışı rekreatif etkinlikler anlamında spor yapmanın öne çıkarıldığını düşündürmektedir.

İkinci olarak sosyal etkinlikler, okul içi sosyal çalışmalar ve toplum hizmeti gibi etkinliklerin araştırmalara konu olduğunu göstermektedir. Bunları TÜBİTAK-BİDEB (Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı) tarafından desteklenen lise öğrencilerine yönelik proje geliştirme ve yarışma etkinliklerini konu alan araştırmalar izlemiştir. Kulüp etkinlikleri boyutunda ise MEB Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği kapsamında öğretmen ve öğrencileri bir araya getirerek oluşturulan kulüp faaliyetlerini inceleyen araştırmalar ile karşılaşmıştır.

4.3. Birincil Araştırmalarda Kullanılan Yöntemler

Birincil araştırmaların yöntemleri çerçevesinde kullanılan araştırma desenleri, seçilen örneklem/çalışma grupları ve veri toplama tekniklerine ilişkin bulgular sırasıyla Tablo 9 ve 10 'da sunulmuştur.

Tablo 9: İncelenen Araştırmaların Desenleri

Araştırma Türü	Araştırma Deseni	Araştırma Kodu	Kod Frekansı	Tema Frekansı
Nitel Gelenek	Durum Çalışması (Örnek Olay)	A5 B4, B5, B18	4	4
Nicel Gelenek	Tarama Modeli	A1, A2, A4, A7, A8, A10, A11, A13, A14, A16 B1, B2, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B12, B13, B14, B15, B16, B18, B19	25	25
Karma Gelenek	Tarama Modeli	A6, A9, A15	3	6
	Eylem Araştırması	B3	1	
	Açıklayıcı Desen	A12	1	
	DeneySEL Desen	A3	1	
Toplam				35

Tablo 9'da görüldüğü gibi incelenen çalışmaların bir bölümünde nitel araştırma desenleri arasında yer alan durum çalışması ve içerik analizi tercih edilmiştir. Durum çalışması ve içerik analizi kullanılan çalışmaların anket/ ölçek, video ile mülakat/görüşme toplandığı ve uzun süreli araştırmalar yürütülerek mevcut durumun ortaya konulmaya çalışıldığı görülmüştür. Yapılan durum çalışmalardan biri yüksek lisans tezi video ile veriler toplanırken (A5), üç tanesi makaledir (B4, B5, B17). Makalelerden mülakat/yüz yüze görüşülerek veriler toplanmıştır. Bu çalışmalar okul dışı yarışmalara (TÜBİTAK-BİDEB) hazırlanmak için öğretmen ve öğrencilerden oluşmaktadır. Görüldüğü gibi incelenen çalışmaların önemli bir bölümünde nicel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan tarama yöntemi tercih edilmiştir. Tarama yönteminin kullanıldığı çalışmaların hepsinde az sayıda ölçme aracı ile verilerin

toplandığı ve kısa süreli araştırmalar yürütülerek mevcut durumun ortaya konulmaya çalışıldığı görülmüştür. Tarama modelinin kullanıldığı araştırmaların on tanesi Yüksek lisans tezi (A1, A2, A4, A7, A8, A10, A11, A13, A14, A16), 15 tanesi makale (B1, B2, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B12, B13, B14, B15, B16, B18, B19)' den oluşmaktadır. Bu çalışmalardan iki tanesi TÜBİTAK projesinden üretilmiş makaledir (B18, B19). Karma yöntemin kullanıldığı çalışmalardan bir tanesi doktora tezi (A12), dört tanesi yüksek lisans tezi (A3, A6, A9, A15), bir tanesi ise makaledir (B3). Karma yöntemin kullanıldığı çalışmalardan üç tanesinde anket/ölçek kullanılırken (A6, A9, A15), eylem araştırmasında gözlem tekniğiyle veriler analiz edilmiş olup (B3), bir tanesinde açıklayıcı desen kullanılmış (A12) ve bir tanesinde deneysel desen (A3) kullanılmıştır.

Birincil araştırmalarda belirlenen örneklem gruplarının birleştirilmiş dağılımları Tablo 10 da sunulmuştur.

Tablo 10: İncelenen Çalışmaların Örneklem Grubu

Örneklem Alanı	Örneklemi	f
Lise Öğrencisi	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A9, A10, A11, A13, A14, A15, B1, B2, B3, B4, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B12, B13, B14, B15, B16, B17, B19	29
Lise Öğretmeni	A4, A5, A6, A7, A8, A9, A15, A16, B3, B4, B5, B17, B19	13
Yönetici	A6, B8, B19	3
Ebeveynler	A12, B19	2
	Toplam	47

Tablo 10 incelendiğinde incelenen çalışmaların toplamda 47 örneklem grubuna sahip olduğu bu araştırmaların 29 tanesi lise öğrencileriyle, 13 tanesi lise öğretmenleriyle, 3 tanesi yöneticilerle ve 2 tanesi ebeveynlerle gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubu olarak en fazla lise öğrencileri tercih edilmiştir (A1, A2, A3, A4, A5, A6, A9, A10, A11, A13, A14, A15, B1, B2, B3, B4, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B12, B13, B14, B15, B16, B17, B19). Ebeveynler üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında biri doktora (A12), biri de özgün araştırma makalesidir (B19). Yöneticilerin örneklem grubu olarak seçildiği araştırmalara bakıldığında bir yüksek lisans (A6), iki araştırma makalesi (B8, B19) olduğu görülmektedir. Araştırmaların bazıları birden fazla örneklem/çalışma grubu ile gerçekleştirilmiştir. Tablo 10 da görüldüğü üzere B19 kodlu araştırma makalesi lise öğrenci, öğretmen, yönetici ve velilerle ile yürütülmüş örneklem yönünden en çeşitli çalışmadır.

Birincil araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin bulgular Tablo 11 de sunulmuştur.

Tablo 11: İncelenen Çalışmalarda Kullanılan Veri Toplama Araçları

Yöntem	Çalışmalar	f
Anket / Ölçek	A1, A2, A3, A4, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A13, A14, A15, A16, B1, B2, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B12, B13, B14, B15, B16, B18, B19	30
Mülakat/ Görüşme	B4, B5, B17	3
Video Kaydı	A5	1
Gözlem	B3	1
Toplam		35

Tablo 11’de görüldüğü gibi araştırma kapsamında incelenen 35 çalışmanın 30’unda ölçek/anket kullanılmıştır. Ölçek ve anketlerin aynı başlık altında toplanmasının nedeni incelenen çalışmaların birçoğunda anket yerine ölçek, ölçek yerine anket kullanılmasından kaynaklanmaktadır. İncelenen çalışmalarda tutum ölçeğı, sosyal beceri ölçeğı, öğretmen tutumları ölçeğı, öğretmen algıları anketi gibi çok sayıda farklı ölçek/anket kullanıldığı görülmüştür. Ölçek/anketlerin çalışmalarının 14 tanesi yüksek lisans çalışması (A1, A2, A3, A4, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A13, A14, A15, A16), bir tanesi doktora çalışması (A12) ve diğerkleri makale olduğı görülmektedir (B1, B2, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B12, B13, B14, B15, B16, B18, B19). Çalışmaların 3 tanesi (B4, B5, B17) mülakat/görüşme yoluyla gerçekleşmiştir. Video kaydı ile veri toplanan araştırma (A5) yüksek lisans tezi olup araştırma kimya projesi gerçekleştirilmesi sürecine yönelik kayıt tutulmuştur. Gözlem yoluyla araştırılan çalışma (B3), TÜBİTAK araştırma projesi olup katılımcıların proje hazırlamalarındaki becerileri gözlemlenmiştir.

4.4. Birincil Araştırma Bulgularına İlişkin Meta-Sentez Bulgular

Birincil araştırmaların sonuçları detaylı olarak incelenmiş ve rekreatif sosyal etkinlikler ile ilgili ulaşılan meta-sentez bulgular Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12: Araştırma Kapsamına İlişkin Sonuçlar

Bulgu Teması	Bulgu	Bulgu Kodu	Araştırma Kodu	Frekans	Tema Frekansı
Sosyal Etkinlik ve Olanak Sınırlılıkları	Sosyal etkinlikleri uygulamada zaman yetersizliği yaşanmıştır.	Zaman sınırlılığı	A_3B_3 A_5B_3 $A_6B_{1,5}$ $A_6B_{2,4}$ $A_9B_{3,7}$ $A_9B_{3,8}$ B_3B_4 $B_{17}B_{1,4}$	8	31
	Sosyal kulüp çalışmalarında çeşitliliğe yer verilmemektedir.	Sosyal kulüp çeşitliliği yönünden sınırlı	A_4B_9 $B_5B_{1,1}$ $B_5B_{1,2}$ B_8B_3	4	
	Sosyal etkinlikleri gerçekleştirmede imkân yetersizliği görülmüştür.	İmkân Yetersizliği	A_5B_6 $A_6B_{2,8}$ $A_9B_{3,2}$ $A_9B_{3,6}$ $A_{15}B_9$ $B_{11}B_5$ $B_{14}B_2$ $B_{14}B_3$ $B_{16}B_4$ $B_{17}B_{2,3}$ $B_{17}B_{3,3}$ $B_{18}B_3$	12	
	Öğretmenler sosyal kulüp çalışmalarının resmi iş yükünün fazla olduğunu düşünmektedir.	Resmi iş yükü güçlüğü	$A_6B_{2,5}$	1	
	Sosyal kulüp çalışmalarında bilgilendirme yetersizdir.	Bilgilendirme yetersizliği	$A_1B_{1,3}$ $A_9B_{3,10}$	2	
	Sosyal etkinlikleri uygulamada bilgi eksikliği görülmüştür.	Uygulamada bilgi eksikliği	A_5B_5 $A_9B_{3,5}$	2	
	Sosyal etkinlikleri uygulamada uzman görüşüne ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır.	Uzman görüşüne duyulan ihtiyaç	A_5B_4 $A_6B_{1,6}$	2	
Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Duyuşsal Gelişimine Katkısı	Ders dışı sportif etkinliklere katılımın öğrenci duygusal özerkliğine olumlu etkisi vardır.	Öğrencilerin duygusal özerkliğine katkı	$A_{11}B_4$ $A_{11}B_5$ $B_{11}B_7$	3	28
	Sosyal etkinliklere katılım öğrencilerin şiddet eğilimini azaltmaktadır.	Öğrencilerin şiddet eğilimini azaltma	$A_{13}B_2$ $A_{13}B_8$	2	
	Sosyal etkinliklere katılım öğrencilerin saldırganlık davranışlarını azaltma	Öğrencilerin saldırganlık davranışlarını azaltma	$A_{13}B_1$ $B_{13}B_4$ $B_{13}B_7$	3	

	azaltmaktadır.				
	Sosyal etkinliklere katılan öğrenciler duygusal açıdan daha dengelidir.	Öğrencileri duygusal yönden dengeleme	A_2B_8 B_7B_1 B_7B_2 B_7B_3	4	
	Sosyal Kulüp Çalışmaları Öğrencilerin Duygu ve Davranışlarını Geliştirmektedir.	Öğrencilerde duygu-davranış gelişimi	$A_1B_{2,20}$ $A_1B_{2,29}$ $A_1B_{2,37}$	3	
	Sosyal etkinlikler öğrencilerin öznel iyi oluş düzeylerini arttırmaktadır.	Öğrencilerin öznel iyi oluş halini destekleme	$A_{10}B_2$	1	
	Ders dışı etkinlikler öğrencilerin okula bağlılık düzeyini olumlu etkilemektedir.	Öğrencilerin okula bağlılık duygusunu pekiştirme	$B_{16}B_1$ $B_{16}B_5$ $B_{19}B_2$	3	
	Sosyal kulüp çalışmaları derse karşı ilgiyi arttırmaktadır.	Öğrencilerin derse ilgisini artırma	A_3B_7 $A_{15}B_1$ $A_{15}B_5$ B_3B_1	4	
	Sosyal etkinlikler öğrencileri aktif kılmaktadır.	Öğrencileri aktif kılma	A_3B_2 B_8B_6 B_9B_1 B_9B_2 $B_{18}B_5$	5	
Sosyal Etkinliklere İlişkin Yönetici Tutumları	Yöneticiler sosyal kulüp çalışmalarını destekleyici tutum sergilemektedir.	Sosyal kulüp çalışmalarının desteklenmesi	$A_7B_{3,7,6}$ $A_7B_{3,7,7}$ $A_7B_{3,7,8}$ $A_7B_{3,7,9}$ $A_7B_{3,7,10}$ $A_7B_{3,7,12}$ $A_7B_{3,8,1}$ B_5B_5 $B_{19}B_9$	9	19
	Yöneticiler sosyal kulüp çalışmalarını öğrenci ilgi ve yeteneklerine göre planlamaktadır.	Sosyal kulüp çalışmalarının öğrenci ilgi ve yeteneklerine göre planlanması	$A_7B_{3,7,13}$ $A_7B_{3,7,15}$	2	
	Yöneticiler sosyal kulüp çalışmalarını verim sağlayacak şekilde planlamaktadır.	Sosyal kulüp çalışmalarının verim sağlayacak biçimde planlanması	$A_7B_{3,7,14}$ $B_{19}B_8$	2	
	Yöneticiler sosyal kulüp çalışmaları için gerekli imkânları sağlamaktadır.	Sosyal kulüp çalışmaları için gerekli imkânlar sağlanması	$A_7B_{3,8,2}$ $A_7B_{3,8,3}$ $A_7B_{3,8,4}$ $B_{19}B_7$ $B_{19}B_{10}$	5	
	Yöneticiler sosyal etkinliklerde başarı gösteremeyen öğrencilere karşı olumsuz tutum	Sosyal etkinliklerde başarı gösteremeyen öğrencilere karşı olumsuz tutum	$A_7B_{3,8,5}$	1	

	göstermektedirler.	sergilenmesi			
Sosyal Etkinliklerin Önemi	Sosyal kulüp çalışmaları yeterince önemsenmiyor.	Sosyal kulüp çalışmaları yeterince önemsenmemesi	$A_1B_{1,1}$ $A_6B_{2,2}$ A_7B_2 $A_7B_{3,7,11}$ $B_{14}B_1$ $B_{17}B_{2,4}$	6	18
	Sosyal etkinliklerin önemi öğretmenler tarafından kavranmaktadır.	Sosyal etkinlikler öğretmenlerce önemsenmesi	B_8B_{11} $B_{18}B_2$	2	
	Sosyal etkinlikler öğrencilerin sosyal etkinliklere karşı anlayışlarında gelişmeye katkı sağlamaktadır.	Öğrencilerin sosyal etkinliklere karşı anlayışı geliştirmesi	A_5B_1 A_5B_2 $A_6B_{1,1}$ $A_{14}B_7$ B_4B_1 B_6B_8 $B_{17}B_{1,5}$	7	
	Sosyal kulüp çalışmaları uygulanmamaktadır.	Sosyal kulüp çalışmalarının ihmal edilmesi	A_4B_7 A_4B_8 B_4B_2	3	
Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Çeşitli Alanlardaki Beceri Gelişimine Katkısı	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilere haklarını koruma becerisi kazandırmaktadır.	Öğrencilerin haklarını koruma becerisini geliştirme	$A_1B_{2,35}$	1	18
	Sosyal etkinliklerin öğrencilerin iletişim becerilerine katkı sağladığı görülmüştür.	Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirme	$A_{15}B_2$ $A_{15}B_4$	2	
	Sosyal kulüp çalışmalarının öğrencilerin planlı çalışmalarını sağlamaktadır.	Öğrencilerin planlama becerilerini geliştirme	$A_1B_{2,3}$ $A_1B_{2,22}$ $A_1B_{2,30}$	3	
	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilerin serbest zamanlarını verimli kullanmayı öğretmektedir.	Öğrencilerin zamanı verimli kullanma becerisini geliştirme	$A_1B_{2,5}$	1	
	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilerin birçok alanda beceri kazanmalarına imkân sağlar.	Çeşitli alanlarda beceri gelişimini destekleme	$A_1B_{2,16}$ $A_9B_{1,3}$ $A_9B_{3,9}$ $A_{15}B_3$ $A_{15}B_7$ B_3B_5 B_4B_3 $B_5B_{6,1}$ $B_{17}B_{1,1}$ $B_{17}B_{2,1}$ $B_{19}B_3$	11	
Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerde Sosyal Beceri	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilerin iş birliği yapma davranışını	Öğrencilerin iş birliği yapma davranışını geliştirme	$A_1B_{2,4}$ $A_1B_{2,23}$ $A_1B_{2,34}$	3	13

Gelişimini Sağlaması	geliştirmektedir.				
	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilerin sosyal çevre oluşturmalarına imkan tanımaktadır.	Öğrencilere sosyal çevre oluşturma imkânı tanıma	$A_1B_{2,12}$ $A_1B_{2,31}$ $A_1B_{2,39}$ $B_{11}B_2$	4	
	Sosyal Kulüp Çalışmaları Öğrencilerin Yaşadıkları Çevreye Karşı Sorumluluklarının Farkında olmasını sağlamaktadır.	Öğrencilerin çevresel sorumluluk farkındalığını artırma	$A_1B_{2,14}$ $A_1B_{2,24}$ $A_1B_{2,32}$	3	
	Sosyal etkinliklere katılan öğrencilerin sosyal beceri düzeyi duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, sosyal duyarlılık ve sosyal kontrol açısından daha yüksek çıkmıştır.	Öğrencilerin sosyal beceri alanlarını geliştirme	$B_1B_{1,1}$ $B_1B_{1,2}$ $B_1B_{1,3}$	3	
Sosyal Etkinliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri	Sosyal kulüp çalışmalarının öğrenciler tarafından kendilerine katkı sağlamadığı düşünülmektedir.	Sosyal kulüp çalışmalarının öğrencilere yeterince katkı sağlamaması	$A_6B_{1,2}$ B_8B_5 $B_{14}B_7$	3	12
	Sosyal kulüp çalışmalarının öğrenciye fayda sağladığı düşünülmektedir.	Sosyal kulüp çalışmalarının öğrencilere fayda sağlaması	$A_6B_{1,3}$ B_3B_3 B_8B_4 $B_{17}B_{1,2}$	4	
	Sosyal kulüp çalışmalarının formalite gereği yapıldığı düşünülmektedir.	Sosyal kulüp çalışmalarının formalite olarak yapılması	$A_6B_{1,4}$	1	
	Sosyal kulüp çalışmalarında öğrenciler gerekli kaynaklara ulaşabilmektedir.	Sosyal kulüp çalışmalarında öğrencilerin gerekli kaynaklara erişebilmesi	$A_7B_{3,7,5}$	1	
	Serbest zaman etkinliklerine katılımında öğrenciler bedenen aktif olacakları etkinlikleri tercih etmemektedir.	Öğrencilerin beden-aktif etkinliklerden uzak durması	B_6B_5	1	
	Öğrenciler sosyal etkinliklere katılımın veliler tarafından desteklenmediğini düşünmektedir.	Sosyal etkinliklerin veliler tarafından desteklenmemesi	B_8B_{13} $B_{15}B_4$	2	
Sosyal Etkinliklerin Amacına	Sosyal kulüp çalışmaları amaca uygun yürütülüyor.	Amaca uygun yürütülmemesi	$A_1B_{1,4}$ A_4B_{10} $A_6B_{2,6}$	5	10

Uygunluğu			$A_6B_{2,7}$ B_8B_2		
	Sosyal kulüp çalışmaları amaca uygun yürütülmektedir.	Amacına uygun yürütülmesi	$A_6B_{2,1}$ $A_7B_{3,7,3}$ A_8B_9 $A_9B_{3,1}$ $B_{17}B_{1,3}$	5	
Sosyal Etkinliklerin Toplumsallaşmaya Katkısı	Sosyal kulüp çalışmalarının sosyal yaşam bilincini olumlu etkilemektedir.	Sosyal yaşam bilincini olumlu etkilemesi	$A_1B_{1,6}$ $A_1B_{2,26}$ B_6B_9	3	10
	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilerin toplumsal yaşama katılımlarını arttırmaktadır.	Sosyal yaşama katılımı artırması	$A_1B_{2,9}$	1	
	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilerin toplum kurallarına uygun yaşamasını sağlamaktadır.	Toplum kurallarına uygun yaşamayı sağlaması	$A_1B_{2,11}$	1	
	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencileri toplum hizmeti çalışmalarına karşı duyarlı kılmaktadır.	Toplum hizmeti çalışmalarına karşı duyarlı kılması	$A_1B_{2,13}$	1	
	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencileri ihtiyaç sahibi insanlara karşı sorumluluk bilinci kazandırır.	Sorumluluk bilinci kazandırması	$A_1B_{2,15}$	1	
	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilere toplum içinde davranışlarını kontrol edebilmeyi öğretmektedir.	Davranış kontrolünü geliştirmesi	$A_1B_{2,19}$ $A_1B_{2,28}$ $A_1B_{2,36}$	3	
Sosyal Etkinliklerin Akademik Başarıya Etkisi	Sosyal Etkinlikler Öğrenci Başarısını arttırmaktadır.	Öğrenci başarısını artırması	A_3B_1 A_3B_5 A_5B_7 A_5B_8 $A_{12}B_{18}$ $A_{14}B_3$ $A_{14}B_9$ B_8B_7 $B_{19}B_1$	9	9
Sosyal Etkinliklere Karşı Veli Görüşleri	Ders dışı sportif etkinliklere katılımda veli olumlu görüş bildirmiştir.	Velilerin sportif etkinliklere katılımı desteklemesi	$A_{12}B_1$ $A_{12}B_{15}$ $A_{12}B_{16}$ B_8B_8	4	8
	Ders dışı sportif etkinliklere katılımda velinin öğrenim	Velilerin eğitim seviyesi arttıkça etkinliklere katılım	$A_{12}B_4$	1	

	durumundaki artış velinin görüşünü olumlu etkilemiştir.	artması			
	Ders dışı sportif etkinliklere katılımda velinin gelir durumunun iyi oluşu velinin görüşünü olumlu etkilemiştir.	Velilerin gelir seviyesi arttıkça etkinliklere katılımın artması	$A_{12}B_6$	1	
	Ders dışı sportif etkinliklere katılımda spor yapan veliler olumlu görüş bildirmiştir.	Spor yapan veliler sportif etkinliklere katılımın artması	$A_{12}B_8$	1	
	Ders dışı sportif etkinliklere katılımda sınıf seviyesi olumsuz veli görüşünü ortaya çıkarmıştır.	Velilerin sportif etkinliklere olumsuz bakması	$A_{12}B_{11}$	1	
Sosyal Etkinliklerin Düzenliliği	Sosyal kulüp çalışmaları planlı yürütülüyor.	Planlı yürütme	A_4B_1 A_4B_2 $A_7B_{3,7,4}$ B_5B_3 $B_{18}B_7$	5	7
	Sosyal kulüp çalışma süreci düzensizdir.	Sosyal kulüp çalışmalarının düzensizliği	$A_1B_{1,2}$	1	
	Sosyal etkinliklerin planlama sürecinin doğru yürütülmemektedir.	Niteliksiz planlama	A_4B_6	1	
Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Yetenek Gelişimine Katkı Sağlaması	Sosyal kulüp çalışmalarının öğrencilerin yeteneklerini olumlu yönde geliştirmektedir.	Öğrencilerin yeteneklerini geliştirmesi	$A_1B_{1,5}$ $A_1B_{2,6}$ $A_1B_{2,16}$ $B_{17}B_{2,2}$ $B_{17}B_{3,1}$ $B_{18}B_4$	6	6
Sosyal Etkinliklere Katılımda Gönüllülüğün Oluşması	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilerde etkinliklere katılımda istekliliği arttırmaktadır.	Etkinliklere katılım isteğini artırması	$A_1B_{2,8}$ B_7B_4 $B_{14}B_6$ $B_{18}B_6$	4	6
	Sosyal kulüp çalışmalarına öğrencilerin ilgisinin düşük olduğu görülmüştür.	Öğrencilerin ilgisinin düşük olması	$A_6B_{2,3}$ $B_{14}B_5$	2	
Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Değer Gelişimine Katkısı	Sosyal Etkinlikler Öğrencilerin Öz saygılarını arttırmaktadır.	Öğrencilerin özsaygısını artırması	$B_{12}B_1$	1	6
	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilere sorumluluk duygusu kazandırması	Öğrencilere sorumluluk duygusu kazandırması	$A_1B_{2,25}$ $A_1B_{2,33}$	2	

	Kazandırmaktadır.				
	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencileri duyarlı bireyler olarak yetiştirmektedir.	Öğrencilerin duyarlılığını geliştirmesi	$A_1B_{2,27}$ $A_{15}B_8$	2	
	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilere kültürel değerleri korumanın önemini kavratmaktadır.	Kültürel değer bilincini artırması	$A_1B_{2,38}$	1	
Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Özgüvenini Geliştirmesi	Sosyal kulüp çalışmaları öğrencilerin öz güvenini olumlu yönde etkilemektedir.	Özgüveni geliştirmesi	$A_1B_{2,1}$ B_3B_2 $B_{19}B_4$	3	3
Sosyal Etkinliklerde Cinsiyet Faktörü	Okulda düzenlenen sosyal etkinlikler daha çok erkek öğrencilere hitap etmektedir.	Erkek öğrencilere daha fazla dönüklük	$B_{14}B_4$	1	4
	Sosyal etkinliklere kadın öğrenciler daha az katılmaktadır.	Kadın öğrencilerin daha az katılması	B_2B_1	1	
	Sosyal etkinlikler içerisinde kadın öğrencilerin sorumlulukları erkek öğrencilerden fazladır.	Sosyal etkinliklerde kadın öğrencilerin sorumlulukları erkek öğrencilerden fazla	A_2B_6	1	
	Spor yapan erkek öğrencilerin öz güveni kadın öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.	Spor yapan erkek öğrencilerin öz güveni kadın öğrencilere göre yüksek	$B_{10}B_1$	1	
Sosyal Etkinliklerin Öğrenci İhtiyaçlarını Karşılaması	Sosyal Kulüp Çalışmaları Öğrencilerin İhtiyaç ve Beklentilerini Karşılamaktadır.	Öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılaması	$A_1B_{1,7}$ $A_1B_{2,7}$ B_5B_4	3	3
Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Olumlu Alışkanlık Kazanmalarına Katkı Sağlaması	Sosyal kulüp çalışmalarının öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı geliştirmelerine olumlu etki bırakmıştır.	Kitap okuma alışkanlığını olumlu etkilemesi	$A_1B_{2,2}$ $A_1B_{2,10}$ $A_1B_{2,21}$	3	3
Öğretmen Gelişimi	Sosyal etkinlikler öğretmenlerin diğer öğretmenlerle güçlü bağlar kurmasını sağlar.	Öğretmenler arası bağları güçlendirme	$B_{19}B_6$	1	2
	Sosyal etkinlikler öğretmenlerin akademik açıdan gelişimini	Öğretmenlerin akademik gelişimlerini destekleme	$B_{19}B_5$	1	

	sağlamaktadır.				
Sosyal Etkinlikler Hakkında Yetersiz Bilgilendirme	Sosyal kulüp çalışmalarında bilgilendirme yetersizdir.	Bilgilendirme yetersizliği	$A_1B_{1,3}$ $A_9B_{3,10}$	2	2
Sosyal Etkinlikleri Uygulamada Bilgi Eksikliği	Sosyal etkinlikleri uygulamada bilgi eksikliği görülmüştür.	Uygulamada bilgi eksikliği	A_5B_5 $A_9B_{3,5}$	2	2
Sosyal Etkinlikleri Uygulamada Uzman Görüşü Gerekliği	Sosyal etkinlikleri uygulamada uzman görüşü gerekliliği doğmuştur.	Uzman görüşüne duyulan ihtiyaç	A_5B_4 $A_6B_{1,6}$	2	2
Sosyal Etkinlikleri Yeterli Bulma	Sosyal etkinlik kulübünün yaptığı etkinlikler yeterli görülmüştür.	Etkinliklerin yeterli bulunması	$A_7B_{3,7,1}$ $A_7B_{3,7,2}$	2	2
Diğer	Öğrenci profili proje yazma konusunda öğretmen motivasyonunu düşürebilmektedir.	Proje geliştirmede öğrencilerin yetersizliğinin öğretmen motivasyonunu düşürmesi	$A_9B_{3,3}$	1	2
	Öğretmenler sosyal etkinliklere katılımın e-okul sistemine kaydedilmesini olumlu değerlendirmişlerdir.	Öğretmenlerin sosyal etkinliklere katılımı e-okul sistemine kaydetmeyi olumlu değerlendirmesi	$B_5B_{6,3}$	1	
Tüm Bulgu Frekanslarının Toplamı					226

Tablo 12 incelendiğinde “sosyal etkinlik ve olanak sınırlılıkları” temasında toplam 31 çalışma bulgusunun yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, İmkân Yetersizliği (12), Zaman sınırlılığı (8), Sosyal kulüp çeşitliliği yönünden sınırlı (4), Bilgilendirme yetersizliği (2), Uygulamada bilgi eksikliği (2), Uzman görüşüne duyulan ihtiyaç (2), Resmi iş yükü güçlüğü (1) bulgu frekansına sahip oldukları görülmektedir. Sosyal etkinlik ve olanak sınırlılıklarına en fazla etki eden bulgunun imkân yetersizliği olduğu görülürken en az bulgunun ise resmi iş yükü güçlüğü olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Duyuşsal Gelişimine Katkısı” temasında toplam 28 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Öğrencileri aktif kılma (5), Öğrencilerin derse ilgisini artırma (4), Öğrencileri duygusal yönden dengeleme (4), Öğrencilerin duygusal özerkliğine katkı (3), Öğrencilerin saldırganlık davranışlarını azaltma (3), Öğrencilerde duygu-davranış gelişimi (3), Öğrencilerin okula bağlılık duygusunu

pekiştirme (3), Öğrencilerin şiddet eğilimini azaltma (2), Öğrencilerin öznel iyi oluş halini destekleme (1), tema frekansına sahip oldukları görülmektedir. Sosyal etkinliklerin öğrencilerin duyuşsal gelişimine katkısı temasına en fazla etki eden bulgunun öğrencileri aktif kılma olduğu görülürken en az bulgunun ise öğrencilerin öznel iyi oluş halini destekleme olduğu görülmektedir.

“Sosyal Ekinliklere İlişkin Yönetici Tutumları” temasında toplam 19 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Sosyal kulüp çalışmalarının desteklenmesi (9), Sosyal kulüp çalışmaları için gerekli imkânlar sağlanması (5), Sosyal kulüp çalışmalarının öğrenci ilgi ve yeteneklerine göre planlanması (2), Sosyal kulüp çalışmalarının verim sağlayacak biçimde planlanması (2), Sosyal etkinliklerde başarı gösteremeyen öğrencilere karşı olumsuz tutum sergilenmesi (1), tema frekansına sahip oldukları görülmektedir. Sosyal Etkinliklere İlişkin Yönetici Tutumlarının en fazla etkilendiği bulgunun sosyal kulüp çalışmalarının desteklenmesi olduğu görülürken en az etkilendiği bulgunun sosyal etkinliklerde başarı gösteremeyen öğrencilere karşı olumsuz tutum sergilenmesi olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Önemi” temasında toplam 18 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Öğrencilerin sosyal etkinliklere karşı anlayışı geliştirmesi (7), Sosyal kulüp çalışmaları yeterince önemsenmemesi (6), Sosyal kulüp çalışmalarının ihmal edilmesi (3), Sosyal etkinlikler öğretmenlerce önemsenmesi (2) tema frekansına sahip oldukları görülmektedir. Sosyal Etkinliklerin Öneminin en fazla etkilendiği bulgunun öğrencilerin sosyal etkinliklere karşı anlayışı geliştirmesi olduğu görülürken en az etkilendiği bulgunun Sosyal etkinlikler öğretmenlerce önemsenmesi olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Çeşitli Alanlardaki Beceri Gelişimine Katkısı” temasında toplam 18 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, eşitli alanlarda beceri gelişimini destekleme (11), Öğrencilerin planlama becerilerini geliştirme (3), Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirme (2), Öğrencilerin haklarını koruma becerisini geliştirme (1), Öğrencilerin zamanı verimli kullanma becerisini geliştirme (1), tema frekansına sahip oldukları görülmektedir. Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Çeşitli Alanlardaki Beceri Gelişimine Katkısı en fazla etkilendiği bulgunun çeşitli alanlarda

beceri gelişimini destekleme olduğu görülürken en az etkilendiği bulgunun öğrencilerin haklarını koruma becerisini geliştirme, öğrencilerin zamanı verimli kullanma becerisini geliştirme olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerde Sosyal Beceri Gelişimini Sağlaması” temasında toplam 13 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Öğrencilere sosyal çevre oluşturma imkânı tanıma (4), Öğrencilerin iş birliği yapma davranışını geliştirme (3), Öğrencilerin çevresel sorumluluk farkındalığını artırma (3), Öğrencilerin sosyal beceri alanlarını geliştirme (3) bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri” temasında toplam 12 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Sosyal kulüp çalışmalarının öğrencilere fayda sağlaması (4), Sosyal kulüp çalışmalarının öğrencilere yeterince katkı sağlamaması (3), Sosyal etkinliklerin veliler tarafından desteklenmemesi (2), Sosyal kulüp çalışmalarının formalite olarak yapılması (1), Sosyal kulüp çalışmalarında öğrencilerin gerekli kaynaklara erişebilmesi (1), Öğrencilerin beden-aktif etkinliklerden uzak durması (1), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Amacına Uygunluğu” temasında 10 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Amaca uygun yürütülmemesi (5), Amacına uygun yürütülmesi (5), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Toplumsallaşmaya Katkısı” temasında toplam 10 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Sosyal yaşam bilincini olumlu etkilemesi (3), Davranış kontrolünü geliştirmesi (3), Sosyal yaşama katılımı artırması (1), Toplum kurallarına uygun yaşamayı sağlaması (1), Toplum hizmeti çalışmalarına karşı duyarlı kılması (1), Sorumluluk bilinci kazandırması (1), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Akademik Başarıya Etkisi” temasında toplam 9 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Öğrenci başarısını artırması (9), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklere Karşı Veli Görüşleri” temasında toplam 8 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Velilerin sportif etkinliklere katılımı desteklemesi (4), Velilerin eğitim seviyesi arttıkça etkinliklere katılım artması (1), Velilerin gelir seviyesi arttıkça etkinliklere katılımın artması (1), Spor yapan veliler sportif etkinliklere katılımın artması (1), Velilerin sportif etkinliklere olumsuz bakması (1), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Düzenliliği” temasında toplam 7 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Planlı yürütme (5), Sosyal kulüp çalışmalarının düzensizliği (1), Niteliksiz planlama (1), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Yetenek Gelişimine Katkı Sağlaması” temasında toplam 6 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Öğrencilerin yeteneklerini geliştirmesi (6), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklere Katılımda Gönüllülüğün Oluşması” temasında 6 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Etkinliklere katılım isteğini artırması (4), Öğrencilerin ilgisinin düşük olması (2), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Değer Gelişimine Katkısı” temasında toplam 6 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Öğrencilere sorumluluk duygusu kazandırması (2), Öğrencilerin duyarlılığını geliştirmesi (2), Öğrencilerin özsaygısını artırması (1), Kültürel değer bilincini artırması (1), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerde Cinsiyet Faktörü” temasında toplam 4 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Erkek öğrencilere daha fazla dönüklük (1), Kadın öğrencilerin daha az katılması (1), Sosyal etkinliklerde kadın öğrencilerin sorumlulukları erkek öğrencilerden fazla (1), Spor yapan erkek öğrencilerin öz güveni kadın öğrencilere göre yüksek (1), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Özgüvenini Geliştirmesi” temasında toplam 3 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Özgüveni geliştirmesi (3), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrenci İhtiyaçlarını Karşılama” temasında toplam 3 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılaması (3), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Olumlu Alışkanlık Kazanmalarına Katkı Sağlaması” temasında toplam 3 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Kitap okuma alışkanlığını olumlu etkilemesi (3), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Öğretmen Gelişimi” temasında toplam 2 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Öğretmenler arası bağları güçlendirme (1), Öğretmenlerin akademik gelişimlerini destekleme (1), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinlikler Hakkında Yetersiz Bilgilendirme” temasında toplam 2 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Bilgilendirme yetersizliği (2), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinlikleri Uygulamada Bilgi Eksikliği” temasında toplam 2 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Uygulamada bilgi eksikliği (2), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinlikleri Uygulamada Uzman Görüşü Gerekliliği” temasında toplam 2 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Uzman görüşüne duyulan ihtiyaç (2), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Sosyal Etkinlikleri Yeterli Bulma” temasında toplam 2 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin

bulgularına bakıldığında ise, Etkinliklerin yeterli bulunması (2), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

“Diğer” temasında toplam 2 çalışmanın bulgularının yer aldığı görülmektedir. Çalışmaya dâhil edilen tez ve makalelerin bulgularına bakıldığında ise, Proje geliştirmede öğrencilerin yetersizliğinin öğretmen motivasyonunu düşürmesi (1), Öğretmenlerin sosyal etkinliklere katılımı e-okul sistemine kaydetmeyi olumlu değerlendirmesi (1), bulguya sahip olduğu görülmektedir.

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmanın araştırma sorularına 2008-2020 yılları arasında liselerde gerçekleştirilmiş olan araştırmalar meta-sentez yöntemi ile 15 yüksek lisans tezi, 1 doktora tezi ve 19 makale olmak üzere toplamda 35 bilimsel araştırmanın incelenmesi ile yanıt aranmıştır. Bu doğrultuda literatür taranmış, dahil etme kriterlerini sağlayan çalışmaların ilgili içerikleri karşılaştırmalı ve birleştirici bir anlayışla sentezlenerek meta-bulgulara ulaşılmıştır. Meta-bulgular, alan yazın çerçevesinde nihai olarak tartışılmış ve ulaşılan sonuçlarla birlikte aşağıda sunulmuştur.

“Sosyal etkinlik ve olanak sıkıntıları” teması ele alındığında öğrenciler en çok imkân yetersizliğinden dolayı sosyal etkinliklerin gerçekleştirilmediği dile getirmiştir. Bunu yanı sıra, zaman yetersizliği, sosyal kulüp çeşitliliğinin az olması, bilgilendirme olmaması, bilgi eksikliği, uzman görüşü gibi eksiklikler olduğu ve yöneticilerinde resmi iş yükünün çok olmasından kaynaklanarak sosyal etkinliklerin gerçekleştirilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Gündoğdu vd. (2011) ise Kulüp faaliyetlerini yürütmek için tesislerin yeterli olmadığını, faaliyetlerin yeterince finansal olarak desteklenmediğini ve çevresel potansiyelin tam olarak kullanılmadığını göstermektedir. Onay ve Gelen (2013), “İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı araştırmasının sonucunda Zamansızlıktan, bu tür öğrenmeler için yetersiz çevre koşullarından, materyal ve fiziki imkânlardan yoksunluk, eğitimciler arasındaki iletişim eksikliğinden, etkinliklerin öneminin anlaşılmamasından, sınıfların aşırı kalabalık olmasından mustarıpler, etkinlik eksikliği gibi temel sorunlara dikkat çekmiştir. Köprübaşı (2014) ise yapmış olduğu çalışmada araştırmaya katılan Öğrencilerin çoğunluğu derneğe dışarıdan uzmanların getirilmesi, okul ve sınıf ortamının ortadan kalkması, derneğe kaynak sağlanamaması, velilerin derneğin faaliyetleri hakkında bilgilendirilmesi ve derneğin tüm faaliyetleri konusunda endişe duymaktadır. Sözer (2017) e göre araştırma Proje hazırlayan öğrencilerin ve onlara danışmanlık yapan öğretmenlerin zorluklarının farklı dersler arasında benzerlikler gösterdiğini bulduk. Bunlar temel olarak proje süreci ile ilgili bilgi ve deneyim eksikliği ve fırsat eksikliği olarak kategorize edilebilir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Duyuşsal Gelişimine Katkısı” teması ele alındığında öğrencilerin en çok aktif katılımın gelişmelerine katkı sağladığı bununla

birlikte derslere ilginin arttığı, duyuşal olarak dengelendikleri, şiddet ve saldırganlıklarında azalma, davranışlarının düzeldiğı, okula bağılılıklarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Yiğit (2008) e göre Tam teşekküllü bir öğrenci kulüpleri kurulması, daha yetenekli bireylerin gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunur. Aydın (2015) e göre Okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, gençlere ve ailelerine, kendilerini tanımaya ve anlamaya çalıştıkları ergenlerin gelişim özellikleri hakkında eğitim vererek olumlu bir benlik imajı geliştirmelerine yardımcı olmak için çalışır. Apaydınlı ve Şentürk (2012) yapmış oldukları araştırmada Öğrencilerin okulda katıldıkları sosyal aktiviteler onların duyuşal gelişimleri için çok önemlidir. Öğrenci raporlarının sınıf dışında kültürel ve sanatsal başarıları içerdığı bir değerlendirme sistemi geliştirebilirsiniz. Ayrıca katıldığınız etkinliğin başarısının kanıtını da sunabilirsiniz. Bu durumda öğrencilerin sanatsal ve kültürel etkinliklere daha fazla yönelecekleri varsayılmaktadır. Bingöl ve Alpkaya (2016) ya göre Düzenli egzersizin insan hayatındaki etkisinin ve öneminin çok büyük olduğu anlaşılmaktadır. Bireyin benlik saygısını yükselterek, kendisiyle daha barışçıl yaşayabilir ve hayata daha olumlu bakabilir.

“Sosyal Etkinliklere İlişkin Yönetici Tutumları” teması ele alındığında yöneticiler tarafından en çok sosyal kulüp çalışmalarının desteklenmesi bulgusunun maddi imkânlarla ilgili olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte diğer bulgulara bakıldığında sosyal kulüp çalışmaları için gerekli imkânların sağlanması, sosyal kulüp çalışmalarının öğrenci ilgi ve yeteneklerine göre planlanması, sosyal kulüp çalışmalarının verim sağlayacak biçimde planlanması, sosyal etkinliklerde başarı gösteremeyen öğrencilere karşı olumsuz tutum sergilenmesi gibi tutumların yönetici ve öğrenciyi olumsuz etkilediğı düşünülmektedir. Yönet vd. (2016)’ne göre, Okul içinde meydana gelebilecek şiddetle mücadele etmek için her okulda rekreasyon ekipleri kurulmalı ve görevlendirilmelidir. Sarı (2012)’ya göre, Elde edilen bulgulara dayalı olarak ortaöğretim kurumlarında sosyal etkinliklerin çeşitliliğinin ve kalitesinin artırılması ve bu etkinliklere maksimum öğrenci katılımının sağlanması için alınması gereken bazı önlemler önerilebilir. Bunun için okulu fiziki imkân, tesis ve donanım açısından geliştirmek, ders dışı etkinliklerin faydalarına inanmak ve etkin kullanmak, öğrenci katılımını teşvik etmek için gerekli çalışmaları yapmak, ders dışı etkinliklere katılmak, öğretmen ve okul yöneticilerinin yetiştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Aslan (2019)’a göre, Ailelerin ve eğitim kurumlarının

sorumluluğunun gençlerin değer yönelimleri çerçevesinde özgüvenlerine dayandığı inkâr edilemez. Bu bağlamda evde ve okullarda değer odaklı yaklaşımlar güçlendirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

“Sosyal Etkinliklerin Önemi” teması ele alındığında öğrencilerin en çok sosyal etkinliklere karşı anlayış geliştirmesi bununla birlikte sosyal kulüp çalışmaları yeterince önemsenmemesi, ihmal edilmesi, öğretmenlerce önemsenmemesi gibi tutumların öğrencileri olumsuz etkiledikleri düşünülmektedir. Aybek vd. (2011)’ e göre, Beden eğitimi öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerinin yanı sıra ders dışı etkinliklerin öğrenci beklentilerini tam olarak karşılaması için ders dışı etkinliklere öğrenci katılımının istenilen düzeye çıkarılması gerekmektedir. Ekinci vd. (2014) e göre Lise öğrencilerinde boş zaman etkinliklerine aktif katılımın ve tercih edilen boş zaman etkinlik alanlarının yalnızlığın yordayıcıları olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere aktif olarak katılmalarının faydalı olduğu düşünülmektedir. Bu, özellikle hem fiziksel hem de zihinsel gelişimin yoğun olduğu lise döneminde geçerlidir. Elmas (2018) e göre, Bu tür boş zaman etkinlikleri, ergenlerin sportif boş zaman etkinliklerine katılmaları, sağlıklı bir kişilik yapısı geliştirmeleri, motor beceriler kazanmaları ve gelecekteki gelişimlerini ve gelecekteki fiziksel yeteneklerini etkin bir şekilde kullanmaları için fırsatlar olarak görülmelidir. Bilişsel düşünme düzeyi önemli kabul edilir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Çeşitli Alanlardaki Beceri Gelişimine Katkısı” teması ele alındığında öğrencilerin en çok çeşitli alanlarda becerilerini destekleme bulgusunun katkı sağladığı düşünülmektedir. Bunula birlikte Öğrencilerin planlama becerilerini geliştirme, Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirme, Öğrencilerin haklarını koruma becerisini geliştirme, Öğrencilerin zamanı verimli kullanma becerisini geliştirme bulgularının katkı sağladığı düşünülmektedir. Özkara (2019) a göre, spor liselerinde seçmeli ders olarak girişimcilik alanında spor lisesi öğrencilerinin girişimcilik yeterlik ölçeklerinden aldıkları puanların analizi derse katılanlar lehine anlamlı farklılıklar göstermiştir. Kurtuluş (2019) a göre, Projeyi yürüten öğretmen ve öğrencilerin okul yöneticisinin desteğini almadığı, okulun proje için ek bütçesi olmadığı, dolayısıyla okul yöneticisinin proje yönetimine katkı sağlamadığı ortaya çıkmıştır. Sözer (2017) e göre proje geliştirme süreci hakkında tanıtım kılavuzları, videolar ve kısa filmler oluşturarak öğretmenler ve öğrenciler daha etkili projeler oluşturmaya yardımcı olabilir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerde Sosyal Beceri Gelişimini Sağlaması” teması ele alındığında öğrencilerin en çok sosyal çevre oluşturma imkânı tanıma bulgusunun becerilerini geliştireceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, iş birliği yapma davranışı, çevresel sorumluluk farkındalığı, sosyal beceri alanlarını geliştirme bulgularının öğrencilerin sosyal becerilerini geliştireceği düşünülmektedir. Yıldırım ve Özcan (2011)’ e göre, Sonuçlar, takım sporlarında düzenli uygulamanın sosyal davranış üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir. Öte yandan öğrencilerin eğitim ve spor yıllarının sosyal beceri düzeylerinde fark yaratmadığı görülmüştür. Yiğit (2008)’ e göre, Sosyal sistemler, diğer bireylerle uyum içinde yaşayabilen, çalışabilen ve üretebilen bireylere ihtiyaç duyar. Okullar, eğitim kurumları, eğitim programları aracılığıyla insanları sosyal hayata hazırlar. Eğitim programının önemli bir parçasını oluşturan gizli programlar, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirerek hayata hazırlayan etkinlikleri de içerir. Mallı (2018)’ e göre, Bir okulun spor organizasyonu, öğrencilerin düzenli ve planlı çalışma alışkanlıkları geliştirmelerine yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda ilgi ve ihtiyaçlarına göre beceri ve yeteneklerini geliştirmelerine de olanak tanır.

“Sosyal Etkinliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri” teması ele alındığında öğrencilerin en çok sosyal kulüplerin öğrencilere fayda sağlaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra yeterince katkı sağlamadığını, sosyal etkinliklerin veliler tarafından desteklenmemesi, sosyal kulüp çalışmalarının formalite olduğunu, öğrencilerin sosyal etkinliklerden uzak tutuldukları görülmektedir. Köprübaşı (2014) e göre Öğrencilerin çoğunun eğitsel kulüplerin faydalı etkinlikler olduğuna, kendilerine özgüven kazandırdığına, daha girişken bireyler olmasına katkıda bulunduğuna, zararlı alışkanlıklardan alıkoyduğuna, öğretmenler tarafından tanınmasını sağladığına ve öğretmenlerle daha sağlıklı bir diyalog geliştirdiğine inanmaktadır. Buna ek olarak eğitsel kulüp faaliyetlerinin öğrencileri monotonluktan kurtardığı, toplumsallaştırdığı, verimli zaman geçirdiği, topluma daha faydalı hale getirdiği, yeni çevre ile arkadaşlıklar kazandırdığı, çevre hassasiyetlerini arttırdığı ve sorumluluk kazandırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz (2016) ya göre, Ebeveynler çocuklarının etkinliklere katılımı desteklemeye yönelik görüşleri ise bu etkinliklerin çocuklarının kişilik gelişimi, fiziksel gelişim, akademik gelişimi sağladığı ve onlara güvenilir ortam sunduğuna yöneliktir. Özellikle ebeveynler, bu etkinliklerin çocukların sosyal gelişiminde faydalı olduğunu belirtmiştir. Varhan (2016) ya göre, Okullara temel eğitimden itibaren öğrencilerin spor

yapabileceği koşulların sağlanması, bu derslere boş işler için fırsat olmaktan ziyade, başarı ve sağlıklı nesiller için gereklilik olarak bakılması, hak ettiği değer ve saygı gösterilerek işin ciddiyetine ve sağladığı katkıya bakılarak uygun tavır alınmasının toplumumuzun geleceğine sağlık ve başarı yönünden olumlu katkı sağlayacağı düşüncesindeyiz.

“Sosyal Etkinliklerin Amacına Uygunluğu” teması ele alındığında öğrencilerin etkinlikler hakkında amacına uygun mu değil mi görüşlerinin eşit olduğu görülmektedir. Bu eşitliğin okul türü, yönetim ve ebeveynlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Köprübaşı (2014) e göre, Kulüplerin tür ve sayıları okul durumuna göre güncellenmeli ve okul bölgesine göre uygun etkinliklerin rahatlıkla yapılmasına imkân verilebilecek kulüpler açılmalıdır. Kulüp faaliyetlerine öğrencilerin ilgilerinin artırılması ve öğrencilerin zorunlu kulüp seçimi uygulamasından vazgeçilmeli, gönüllülük esas alınmalı ve zaman ve zemin uygunluğuna göre kendi içinde sürekliliği olan öğrencilerle bu iş yapılmalıdır. Yılmaz (2016) ya göre, Ebeveynlerin sıklıkla üzerinde durduğu durum tesislerin uzak olması ve iş hayatının yoğunluğu çocuklarını bu etkinliklere göndermelerinde sınırlayıcı unsurlar olduğudur. Bu nedenle okullarda bu etkinliklerin nitelikli olarak yürütülebileceği ortamlar oluşturulmalı, böylece öğrencilerin bu etkinliklere katılımı önündeki engeller en aza indirilmelidir. Aydın (2015) e göre, Ders dışı sportif etkinliklere katılma durumu değişkenine göre DÖÖ’den alınan toplam puanların anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Buna göre ders dışı sportif etkinliklere katılan ve katılmayan öğrencilerin aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Bu sonuca göre ülkemizde ders dışı sportif faaliyetler amacına uygun yapılmıyor denilebilir. Elmas (2018) e göre, Sportif rekreasyon etkinliklerinde bulunan erken dönem ergenlerin bulundukları yaş dilimine uygun olarak gerçekleştirdikleri fiziksel performanslarını hayal etme (imgeleme) becerilerini buna göre şekillendirdikleri için anlamlı farklılığın olmadığı şeklinde açıklanabilir.

“Sosyal Etkinliklerin Toplumsallaşmaya Katkısı” teması ele alındığında öğrencilerin sosyal yaşam bilincini olumlu etkilemesi ve davranış kontrollünün gelişmesi bulgularının toplumsallaşmaya katkılarının sağladığı bunun yanı sıra sosyal yaşam bilinci, toplumsal kurallara uyum sağladığı hizmet içi çalışmalara duyarlı olunduğu ve sorumluluk bilincinin geliştirildiği düşünülmektedir. Yıldırım ve Özcan (2011) e göre, sporcuların lisans yılına göre sosyal becerilerini ölçen bir araştırmaya

rastlanmamakla birlikte çalışmaların çoğunda, düzenli egzersiz programlarına devam eden bireylerin sosyal yetkinlik beklentilerinin arttığı, öz saygılarının olumlu yönde geliştiği, sorumluluk alma ve verilen görevleri yerine getirmede daha başarılı oldukları vurgulanmaktadır. Aybek vd. (2011) e göre genel olarak öğrenciler beden eğitimi dersini sevmektedirler. Ancak bayan öğrencilerin derse ve ders dışı etkinliklere katılımında erkek öğrencilere oranla daha düşük bir yüzdeye sahip oldukları görülmektedir. Buna gerekçe olarak cinsiyet farklılıklarından oluşan, toplumsal yargıların egemen olduğu bir anlayışa sahip ortamlarda bayan öğrencilerin beden eğitimi dersine ve ders dışı fiziksel aktivitelere katılım oranları düşük olmaktadır. Aslan (2019) a göre, lise gençliğinin davranışlarına yön veren değerler incelendiğinde daha ziyade bütün insanların eşit muamele görmesini ve farklı olanın anlaşılmasını, çevrenin korunması istemeyi içeren evrensellik değerine; insanlara yardım etme ve onların iyiliğini istemeyi içeren iyilikseverlik değerine; yeni fikirler bulma, yaratıcı olma ve kendi başına karar vermeyi içeren özerklik değerine önem verdikleri ifade edilebilir.

“Sosyal Etkinliklerin Akademik Başarıya Etkisi” teması ele alındığında öğrencilerin sosyal etkinlikler hakkında düşüncelerinin başarıyı arttırdığı yönündedir. Avcı vd. (2016) e göre, proje denilince öğrencilerin aklına gelen ilk üç kelimenin, yaratıcılık-yenilik, başarı-üretim, bilim-TÜBİTAK, merak, tecrübe, özgüven gibi kelimeler olduğu görülmektedir. Yılmaz (2016) ya göre, etkinlikler ebeveynler tarafından öğrencilerin akademik başarıları önünde bir engel olarak algılandığından, Bu noktada etkinliklere katılım sağlamada belli bir akademik yeterliğe sahip olma ölçüt olarak getirilebilir. Çolakoğlu (2018) e göre, Öğrencilerle yapılan yüz yüze görüşmelere göre bilim fuarların katılan öğrencilerin Bilim Teknoloji Mühendislik ve Matematik (STEM) alanlarına olan ilgilerinin artışına etki yapmaktadır. Sözer (2017) e göre, Öğrenciler, proje geliştirme sürecine ilişkin motivasyon kaynakları ile ilgili dışsal bir motivasyon unsuru olan ödülü ön plana çıkarırken öğretmenler öğrencilerde öz değer artışı, özgüven gelişimi, merak duygusu gibi daha çok içsel motivasyon unsurlarını vurgulamışlardır. Sarı (2012) e göre, Öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılım düzeyi, sınıf ve başarı düzeyine göre anlamlı bir fark göstermemesine rağmen, 11. sınıfa devam eden öğrenciler ile akademik başarıları çok iyi olan öğrencilerin ders dışı etkinliklere diğerlerinden daha az katıldıkları belirlenmiştir. Bu durum, sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin üniversite giriş sınavlarına hazırlığa yoğunlaşmaları ile ilişkili olabilir.

“Sosyal Etkinliklere Karşı Veli Görüşleri” teması ele alındığında velilerin sportif etkinliklere katılımı destekledikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra velilerin eğitim seviyesi arttıkça etkinliklere katılım oranı artmakta, velilerin gelir seviyesi arttıkça etkinliklere katılım artmakta, spor yapan velilerin etkinliklere katılımı artmakta olup bazı velilerin etkinliklere olumsuz baktıkları görülmektedir. Yılmaz (2016) ya göre, ebeveynlerin, çocuklarının ders dışı sportif etkinliklere katılımına yönelik tutum ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları tutum puanlarının ortalamasının yüksek olması nedeniyle, genel olarak ebeveyn tutumlarının olumlu olduğu görülmektedir. Ders dışı sportif etkinliklere katılım çocukların akademik olarak daha başarılı olmalarını sağlayacağına yönelik görüşler elde edilmiştir. Bu etkinlikler okula karşı olumlu tutum sağladığı, sosyalleşme fırsatı sunduğu, liderlik vasfı kazandırdığı, bireyin kendi yeteneklerini tanıma fırsatı sunduğu, planlı ve programlı yaşamayı bireye sağladığı için akademik başarı üzerine olumlu etkisi olduğu mevcut araştırma sonucunda elde edilmiştir.

“Sosyal Etkinliklerin Düzenliliği” teması ele alındığında katılımcıların en çok planlı yürütme bulgusunu savundukları görülmektedir. Bununla birlikte diğer bulguların, sosyal kulüp düzensizliği ve niteliksiz planlamaya olumsuz baktıkları görülmektedir. Yiğit (2008) e göre, Kulüp danışmanı öğretmenlerin öğrenci kulüplerinin Planlılık ve Süreklilik ilkelerini “her zaman”, Katılımcılık, Gönüllülük ve Üretkenlik İlkelerini “bazen” uyguladıkları; İşbirliği ilkesini ise “hiçbir zaman” uygulamadıkları belirlenmiştir. Tetik (2008) e göre, Rehber öğretmeni olduğu sosyal etkinlik kulübünün yaptığı etkinlikleri yeterli bulan öğretmenler; okul yöneticilerinin bu sosyal etkinlikleri planlayıp yönlendirdiklerini düşünmektedirler. Burada, rehber öğretmeni olduğu sosyal etkinlik kulübünün yaptığı etkinlikleri yeterli bulmayan öğretmenlerin, okul yöneticilerinin bu sosyal etkinlikleri planlayıp yönlendirmediklerini düşündükleri sonucu da çıkar ki bu paralelde, öğretmenlerin, yöneticilerin planlayıp yönlendirmesi olmaksızın bu faaliyetleri tam anlamıyla gerçekleştiremeyecekleri düşünülebilir. Koçyiğit ve Ekinci (2020) e göre, Öğretmenlerin, bazı zorluklarla karşılaşılıyor olsalar bile, program dışı etkinliklere önem atfettikleri, etkinlikleri planlanan şekilde sürdürmeye çaba gösterdikleri, okul yönetimlerinin bu etkinlikleri mali ve yönetsel bakımdan desteklediği, bu etkinliklere katılan öğrencilerin birçok bakımdan çeşitli kazanımlar sağladıkları görülmüştür.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Yetenek Gelişimine Katkı Sağlaması” teması ele alındığında katılımcıların, öğrencilerin yeteneklerini geliştirmesini bulgusunu önemsedikleri görülmektedir. Özkara (2019) e göre, spor lisesi öğrencilerinin girişimcilik yeterlilikleri ölçeğinden almış oldukları puanlar seçmeli olarak spor liselerinin müfredatında yer alan girişimcilik dersi alma değişkeni açısından incelenmiştir. Test sonuçlarına göre seçmeli olarak girişimcilik dersi alan öğrencilerin diğer öğrencilere oranla anlamlı olarak daha yüksek puana sahip oldukları görülmüştür. Sözer (2017) ye göre, Proje geliştirme sürecinin öğrencilere sağladığı katkılar göz önüne alındığında özellikle organizasyonel proje geliştirme faaliyetlerinin öğrenci öğrenmeleri yönünden optimizasyonu probleminin ele alınmasının ileri araştırmalar yararlı olacağı söylenebilir.

“Sosyal Etkinliklere Katılımda Gönüllülüğün Oluşması” teması ele alındığında katılımcıların etkinliklere katılım isteği artırılmalı ve öğrenci ilgisinin düşük olması bulgularına değindikleri görülmüştür. Apaydın ve Şentürk (2012) ye göre, Genel lise öğrencilerinin kural dışı davranış gösterme eğilimleri ile kendi okullarındaki ders dışı müziksel etkinliklere katılıp katılmama durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre; bu tür etkinliklere katılmayan öğrencilerin, koro ve orkestra etkinliğine katılan öğrencilere göre daha fazla kural dışı davranış gösterme eğiliminde olduğu sonucuna varılmıştır. Sarı (2012) ye göre, gerek okul gerekse aile bağlamında ele alınan birtakım sosyoekonomik değişkenlerin, öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılım düzeyinde yarattığı anlamlı farklarla ilgilidir. Ailesi alt gelir düzeyinde olan öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılım düzeyinin diğer öğrencilerin katılım düzeyinden düşük olduğu görülmüştür.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Değer Gelişimine Katkısı” teması ele alındığında katılımcıların, öğrencilere sorumluluk duygusu kazandırması, duyarlılığın gelişmesi, özsaygının artması, kültürel değer bilincinin artması bulgularına değindikleri görülmüştür. Bingöl ve Alpkaya (2015) e göre, Düzenli spor yapmanın insan hayatındaki etkisi ve öneminin büyük olduğu anlaşılmaktadır. Spor bireylerde özsaygı düzeyini artırması onların kendileriyle daha barışık bir şekilde yaşamalarını ve hayata daha olumlu bakmalarını sağlamaktadır. Görevin (2019) a göre, FLL turnuvalarına katılım sayısının (deneyimin), öğrencilerin yaratıcılıkları üzerinde oldukça etkili olduğunu araştırmanın bir başka sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Her yıl farklı

sorunlara çözüm üretme çabası öğrencilerin keşfetme ve yaratıcı düşünme becerilerine katkı sağlamıştır.

“Sosyal Etkinliklerde Cinsiyet Faktörü” teması ele alındığında katılımcıların, erkek öğrencilere daha fazla dönüklük, kadın öğrencilerin daha az katılması, kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla sorumluluk alması, spor yapan erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha fazla öz güvene sahip olması bulgularına değinildiği görülmektedir. Aybek vd. (2011) e göre, Genel olarak öğrenciler beden eğitimi dersini sevmektedirler. Ancak bayan öğrencilerin derse ve ders dışı etkinliklere katılımında erkek öğrencilere oranla daha düşük bir yüzdeye sahip oldukları görülmektedir. Buna gerekçe olarak cinsiyet farklılıklarından oluşan, toplumsal yargıların egemen olduğu bir anlayışa sahip ortamlarda bayan öğrencilerin beden eğitimi dersine ve ders dışı fiziksel aktivitelere katılım oranları düşük olmaktadır. Yine bayan öğrencilerin beden eğitimi öğretmenleriyle yaşadıkları iletişim eksikliği de bu oranları etkilemektedir. Bayan öğrenciler ne derse, ne de öğretmene erkek öğrenciler kadar olumlu yaklaşmamaktadır. Bu açıdan erkeklerin derslere ve ders dışı etkinliklere yönelik tutumları bayan öğrencilere göre önemli derecede pozitifdir. Ekinci vd. (2014) e göre, Çalışma bulguları incelendiğinde katılımcıların özgüven düzeylerinin cinsiyetlerine göre iç öz güven alt boyutunda anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Ölçek alt boyutlarından alınan puanlar göz önüne alındığında var olan bu anlamlı farklılığın çalışmada yer alan erkek öğrencilerin lehinde olduğu anlaşılmaktadır. Farklı bir ifadeyle çalışmada yer alan erkek öğrencilerin iç özgüvenlerinin kadın öğrencilerden anlamlı şekilde daha fazla olduğu söylenebilir. Sarı (2012) e göre, Öğrencilerin okulda düzenlenen ders dışı etkinliklere katılım düzeylerini cinsiyete göre incelemek amacıyla yapılan analizlere göre, kız ve erkek öğrencilerin katılım puanları arasındaki farklar, erkek öğrenciler lehine anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu, okullarda düzenlenen sosyal etkinliklerin daha çok erkek öğrencilere hitap edebileceği şeklindeki araştırma sonuçlarını akla getirmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Özgüvenini Geliştirmesi” teması ele alındığında katılımcıların, sosyal etkinliklerin öğrencilerin özgüvenlerinin gelişmesinde katkı sağladığı bulgusunun üzerinde durulduğu görülmektedir. Sözer (2017) ye göre, öğrencilerin araştırma projesi hazırlama sürecini önemsedikleri ve kendi geleceklerine yönelik doğurgularına ilişkin güçlü beklentilere sahip oldukları bulunmuştur. Öğrenci ve öğretmen görüşleri çerçevesinde proje geliştirme sürecinin öğrencilerin bilimsel

araştırmaya ilişkin bilgi ve becerilerini geliştirmenin yanında merak, özgüven gelişimi, iletişim becerileri gibi duyuşsal ve sosyal alan özellikleri bakımından kazanımlar sağladığı ve bunların geleceklerini şekillendirmede olumlu etkilerinin olacağına inandıkları sonucuna varılmıştır. Avcı vd. (2016) ya göre, Öğrenciler, proje hazırlamanın analitik düşünme, analiz ve gözlem yeteneklerini, özgüvenlerini, iletişim becerilerini, girişimciliklerini, yaratıcılıklarını arttırdığını düşünmektedir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrenci İhtiyaçlarını Karşılama” teması ele alındığında katılımcıların, öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılaması bulgusunun üzerinde durulduğu görülmektedir. Kocayığit ve Ekinci (2020) ye göre, Okullarda oldukça sınırlı sayı ve türde etkinliğin yapıldığı, en fazla yapılan okulda bile etkinlik türünün 10'u geçmediği, bir okulda ise yalnızca bir etkinliğin olduğu belirlenmiştir. Program dışı etkinliklerden beklenen olası yararlar dikkate alındığında, okullarda bu yararları sağlayacak ölçüde etkinlik yapılmadığı ve bu tür etkinlikleri gerçekleştirmeye dönük yeterli çabanın gösterilmediği ya da önem verilmediği söylenebilir.

“Sosyal Etkinliklerin Öğrencilerin Olumlu Alışkanlık Kazanmalarına Katkı Sağlaması” teması ele alındığında katılımcıların, öğrenciye olumlu olarak kitap okuma alışkanlığını etkilemesi bulgusu üzerinde durulduğu görülmektedir. Yalçın (2014) e göre, öğrenci kulüplerinin kitap okuma alışkanlığı kazandırdığını tespit etmiştir.

“Öğretmen Gelişimi” teması ele alındığında katılımcıların, öğretmenler arası bağları güçlendirme ve öğretmenlerin akademik gelişimini destekleme bulguları üzerinde durulduğu görülmektedir. Avcı vd. (2016) ya göre, Proje hazırlama konusunda öğrencileri yönlendirmede öğretmenlerin aktif rol aldığı göze çarpmaktadır. Öğrencilerin proje tasarlama, uygulama ve raporlama konuları ile karşılaşabileceği en önemli alanın okulları olduğu düşünülürse, proje hazırlamaya yönlendirme konusunda öğretmenlerin aktif olması kaçınılmazdır denilebilir. Kocayığit ve Ekinci (2020) ye göre, öğretmenlerin, bazı zorluklarla karşılaşılıyor olsalar bile, program dışı etkinliklere önem atfettikleri, etkinlikleri planlanan şekilde sürdürmeye çaba gösterdikleri, okul yönetimlerinin bu etkinlikleri mali ve yönetsel bakımdan desteklediği, bu etkinliklere katılan öğrencilerin birçok bakımdan çeşitli kazanımlar sağladıkları görülmüştür.

“Sosyal Etkinlikler Hakkında Yetersiz Bilgilendirme” teması ele alındığında katılımcıların, bilgi eksikliği bulgusu üzerinde durdukları görülmektedir. Kurtuluş (2019) a göre, Katılımcıların genel olarak Google Akademik arama motorunu

kullandıkları çevrimiçi veri tabanlarına ulaşmada güçlük çektikleri, üniversite ile ilişkisi olmayan öğretmenlerin veri tabanı üyeliklerinin bulunmadığı görülmektedir. Araştırmanın modellenmesinden rapor aştırılmasına kadar geçen sürede bilgi eksiklikleri bulunduğundan bu konuda eğitime ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. Yine laboratuvar kullanımı ve malzeme eksikliği konusunda sorun yaşandığı görülmüştür. Sözer (2017) ye göre, Proje sürecinde yaşanan güçlükler bakımından öğretmenlerin ve öğrencilerin bilgi eksikliği/deneyimsizlik ve zaman darlığı sınırlılıklarına ortak olarak değindikleri görülmüştür. Öğrencilerin ve öğretmenlerin araştırma ve bilimsel yöntem bilgisi yönünden desteklenme ihtiyacı duydukları, proje çalışmaları için okulların yoğun ders programları için de yeterli zaman bulamadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

“Sosyal Etkinlikleri Uygulamada Bilgi Eksikliği” teması ele alındığında katılımcıların, uygulamada bilgi eksikliği bulgusu üzerinde durdukları görülmektedir. Kurtuluş (2019) a göre, Katılımcıların genel olarak Google Akademik arama motorunu kullandıkları çevrimiçi veri tabanlarına ulaşmada güçlük çektikleri, üniversite ile ilişkisi olmayan öğretmenlerin veri tabanı üyeliklerinin bulunmadığı görülmektedir. Araştırmanın modellenmesinden rapor aştırılmasına kadar geçen sürede bilgi eksiklikleri bulunduğundan bu konuda eğitime ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. Yine laboratuvar kullanımı ve malzeme eksikliği konusunda sorun yaşandığı görülmüştür.

“Sosyal Etkinlikleri Uygulamada Uzman Görüşü Gerekliliği” teması ele alındığında katılımcıların, uzman görüşüne duyulan ihtiyaç üzerinde durdukları görülmektedir. Köprübaşı (2014)’e göre, Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu kulüp için dışarıdan uzman getirilmesi, okul ve ders havasından kurtulması ve kulüp için para toplanmaması, kulüp çalışmaları için velilerin bilgilendirilmesi, her öğretmenin bir kulüpte kendini geliştirmesi, içerik ve faaliyet alanlarının zenginleştirilmesi ve sene başında açılacak kulüplerin seçiminde kendi fikirlerinin alınması önerisinde bulunmuştur. Buna karşın etkinliklerin hafta sonu yapılmasına karşı çıktıkları görülmüştür.

“Sosyal Etkinlikleri Yeterli Bulma” teması ele alındığında katılımcıların, etkinlikleri yeterli bulma bulgusu üzerinde durdukları görülmektedir. Tekin (2008) e göre, Genel olarak, “Okullarında yapılan sosyal etkinlikleri yeterli bulma düzeyi” değişkenine göre anlamlı farklılık ortaya çıkan yanıtlarda; okullarında yapılan sosyal etkinlikleri yeterli bulan öğretmenlerin, “okul yöneticilerinin, yapılan sosyal etkinlikleri desteklediklerini, sosyal etkinliklerin gerçekleşme düzeyinin, okul yöneticilerinin tutum

ve desteğine bağı olduğunu düşünmektedir.” düşüncesinde oldukları sonucu çıkarılabilir.

“Diğer” ana temasına sahip seçeneklere bakıldığında katılımcıların, proje geliştirmede öğrencilerin yetersizliğinin öğretmen motivasyonunu düşürmesi ve öğretmenlerin sosyal etkinliklere katılımı e-okul sistemine kaydetmeyi olumlu değerlendirmesi bulguları üzerinde durdukları görülmektedir. Kurtuluş (2019) a göre, Proje çalışmaları sonrasında alınan ödüller hem öğrencileri hem de velileri motive ettiği ifade edilmiştir. Ancak proje hazırlık süresinin uzun olması nedeniyle öğrencilerin proje çalışmalarına daha fazla vakit ayırmalarını zorunlu kıldığı ve bu nedenle diğer derslerde zaman zaman devamsızlık yapıldığı anlaşılmaktadır. Devamsızlık probleminin proje dışındaki ders hocalarının tutumunu etkilediğini ve projeye daha az zaman ayrılmasına sebep olduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra TÜBİTAK’ın üniversiteye yerleşmede ek puan uygulamasını bir süre kaldırmasının öğrencilerin motivasyonunu olumsuz etkilediği görülmüştür. Proje danışmanlığı eğitimleri sonrasında bilimsel araştırma yapma yani özgün bir şekilde problem belirleme, literatür tarama, veri toplama, analiz etme (SPSS vb. programları kullanabilme), rapor yazma, kaynakça oluşturma, sunum teknikleri ve genel anlamda oldukça olumlu katkı sağlandığı görülmüştür. Yaşanılan çevrede nelerin proje konusu olabileceği nelerin olamayacağı konusunda deneyimli uzmanlardan ders almanın çokça katkı sağladığı ve bilim insanlarıyla temas etmenin, fikir alışverişi yapabilmenin öğretmenlerin motivasyonunu önemli derecede artırdığı anlaşılmaktadır.

5.1. ÖNERİLER

Araştırma kapsamında aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

1. Öğrenciler, öğrenci kulüplerinin yararları, yöntemleri ve içerikleri hakkında bilgilendirilmeli ve uygun olduğu durumlarda ders dışı etkinlikler de dahil olmak üzere seminerler düzenlenmelidir.
2. Rekreasyonun eğitim alanlarında sosyal etkinlikler yoluyla gerçekleşebildiği ve öğrenci gelişimine katkısı göz önüne alındığında hem öğretmenler hem de ailelerin öğrencileri sosyal etkinliklere daha çok yönlendirilmeli ve bu etkinliklerde tüm paydaşların işbirliği harekete geçirilmelidir.
3. Okulumuzda sosyal aktivitelerin uygulanması ile ulaşılabilecek hedefler net bir şekilde tanımlanmalı ve bu doğrultuda sosyal aktiviteler çok iyi planlanmalıdır. Öğretmen zümre toplantıları, bu alandaki faaliyetleri düzenli bir biçimde ele almalıdır. Okul aile birliği, rehberlik servisi vb. tüm okul birimlerinin bu faaliyetlere katılması ve desteklemesi gerekmektedir.
4. Öğrencilerin sosyalleşmesini kolaylaştırmak için okul ortamları ve programları yeniden tasarlanmalıdır. Bu alanda başarılı ülkelerin eğitim sistemleri incelenerek programlar, öğrencilerin serbest zamanlarını etkili değerlendirmelerinde daha işlevsel hale getirilebilir.
5. Araştırmalar, sosyal etkinliklerin öğrenci kazanımlarını daha çok yaparak-yaşayarak gerçekleştirebilecekleri ortamlar sağladığını ortaya koymuştur. Dolayısıyla sınıf içi öğrenme kazanımlarının ders dışı rekreatif sosyal etkinliklerle daha planlı ve nitelikli biri biçimde desteklenmesi faydalı olacaktır.
6. Araştırma bulguları dikkate alındığında, öğrenci kulübü uygulamasında çeşitli sınırlılıkların süregelen bir biçimde yaşandığını ortaya koymaktadır. Bu durum, bu alanda köklü düzenlemeler yapılması gerektiğini göstermektedir. Bu anlamda, zaman ve imkan sınırlılıkları gibi pek çok araştırmada ortaya çıkan güçlükleri sosyal etkinliklerin sağlayacağı yararlar göz önünde tutularak iyileştirilmesi gerekmektedir.
7. Öğrenci kulüpleri ve sosyal etkinlikler hakkında öğrenciler daha fazla bilgilendirilmeli bu kapsamda okul dışı kurumlarla işbirliği protokolleri yapılarak öğrencilerin dış çevre sosyal etkinlikleri gerçekleştirmeleri sağlanabilir.

8. Sosyal etkinlikler yapıldıktan sonra değerlendirilmelidir. Buradan elde edilecek sonuçların yöneticilere, öğretmenlere, öğrencilere, velilere ve düzenlenen diğer sosyal faaliyetlere rehberlik etmesi sağlanabilir.
9. Üniversiteler ve diğer devlet kurumları ile ortak rekreatif sosyal etkinlikler düzenlenerek öğrencilerin sosyal gelişimleri desteklenebilir.
10. Okulda gerçekleştirilen rekreatif sosyal etkinlikler tanıtım kılavuzları, fotoğraflar, videolar, kısa filmler vb. aracılığıyla okul web sitesi gibi erişime açık bir ortamda arşivlenerek kurumsal bir sosyal etkinlik hafızası oluşturulması kurumların sosyal etkinlikler alanında sürdürülebilirliğine önemli katkılar sağlayabilir.
11. Bu çalışmada ortaya çıkan meta-bulgular pek çok çalışmanın ortak sesini yansıttığından alanyazına katkı sunmak isteyen araştırmacılar için alandaki güçlü-zayıf yönleri, fırsatları, sınırlılıkları görmelerine ve bunlara ilişkin yeni araştırma problemleri üretmelerinde kaynaklık edebilir.

6. KAYNAKLAR

- Adam, I., 2014, *Gendered Perspectives of Leisure Patterns and Constraints of University Students in Ghana*. Leisure, Retrived January 04, 2015, from <http://eds.a.ebscohost.com/eds/results/resultlist?sid=9b3fc9d3-a840-4603-8968-1edff6e35efa%40sessionmgr4004&vid=0&hid=4210&bdata=Jmxhbm9dHlmc2l0ZT1lZHMtbGl2ZQ%3d%3d>.
- Akçakoyun, F., 2000, Muğla Yöresinde Bulunan Tursitik Oteller ve Taitil Köylerinde Sportif Animasyon ve Rekreasyon Faaliyetlerinin Hizmet Satışlarına Etkisi. Muğla: *Muğla Üniversitesi*. Yüksek Lisans Tezi. S: 17 – 26.
- Altan, B.A., 2019, Okula Dayalı Ekstra Program Etkinliklerinin Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, 2019.
- Apaydınlı, K., Şentürk, N., 2012, “Ders Dışı Sosyal (Müziksel) Etkinliklerin Genel Lise Öğrencilerinin Kural Dışı Davranış Gösterme Eğilimlerine Etkileri” International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education - 2012, volume 1 Issue 1.
- Arslan, S., 1996, Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumuna Bağlı Yurtlarda Kalan Bayan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Sorunları Üzerine Bir Araştırma, Ankara İli Örneği. *Gazi Üniversitesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Ankara.
- Aslan, A., 2019, “Lise Gençliğinin Değer Yönelimleri ve Boş Zaman Etkinlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Aslan, N., Arslan-Cansever, B., 2007. Okuldaki sosyal etkinliklere katılımı ebeveyn-çocuk etkileşimi (kültürlerarası bir karşılaştırma). *Ege Eğitim Dergisi*, 8(1), 113-130.
- Ateş, B., 2009, Ev Hanımlarında Fiziksel Kapasite ve Yaşam Kalitelerinin Değerlendirilmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi: Muğla.
- Avcı, E., Su Özenir. And Yücel, E., 2016, “TÜBİTAK Ortaöğretim Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışmasına Katılan Öğrencilerin Yarışma Sürecindeki

- Deneyimlerinin Üniversite Yaşamlarına Yansıması” *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2016 9/3
- Aybek, A., İmamoğlu, O., and Taşmektepligil ,M.Y., 2011, ”Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi ve Ders Dışı Etkinliklere Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi” *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*.
- Aydın, İ., 2015, “Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılan Ve Katılmayan Öğrencilerin Duygusal Özerkliklerinin İncelenmesi “ Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Trabzon.
- Aydın, İ., 2015, Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılan ve Katılmayan Öğrencilerin Duygusal Özelliklerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Trabzon.
- Balcı, V., 2003, Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması, *Milli Eğitim Dergisi*, 158, 161-173.
- Berk, L., Gooble, B., 1987, Patterns of Extracurricular Participation from High School to Collage. *American Journal of Education*. V:95, n:3, (p.468-485).
- Bingöl, C., Alpaya, U., 2016, “Spor Yapan ve Spor yapmayan Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerinin İncelenmesi” *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, Marmara University Journal of Sport Science • Cilt 1, Sayı 1, Haziran 2016, ISSN 2536-5150, ss. 31-37 • DOI: 10.22396/sbd.2016.3.
- Cafoğlu, Z., (Ed.), 2010, Eğitim bilimine giriş temel kavramlar. Ankara: *Grafiker Yayınları*.
- Çeçen, A.R., 2000, Vygotsky’nin Sosyokültürel Perspektifi Işığında Bilişsel Gelişime Katkıları, *Ç.Ü Eğitim Fakültesi Dergisi*, c.1. s.1 ss.21-25.
- Çolakoğlu, M.H., 2018, “TUBİTAK 4006 Bilim Fuarları Desteğinin Eğitim ve Öğretime Katkısı “ *Journal Of STEAM Education Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Matematik ve Sanat Eğitimi Dergisi* 2018, Haziran (1.Sayı, 1.Cilt).
- Dinç, Y., 1999, Sayfiye Otel İşletmelerinde Boş Zaman ve Rekreasyon Değerlendirmelerinin Hizmet Satışlarını Arttırmaya Yönelik Etkisi (Örnek Bir 129 Araştırma). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Balıkesir.

- Dündar, H., Karaca, E.T., 2011, İlköğretim okullarında serbest etkinlikler dersinin değerlendirilmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 105-121.
- Ekici, S., 1997, Yükseköğretim Gençliğinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları ve Turizme Katılımları Üzerine Bir Araştırma: Muğla İli Örneği, *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Ankara.
- Ekici, S., Bayrakdar, A. and Uğur, O. A., 2009, Ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerin ve öğrencilerin ders dışı etkinliklere bakış açılarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 431-444.
- Ekici, S., Yenel, F., 2002, Yükseköğretim Gençliğinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları ve Turizme Katılımları Üzerine Bir Araştırma, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 6/1, s. 123-134.
- Ekinci, E., Kalkavan, A., Üstün, D. and Gürbüz, B., 2014, Üniversite Öğrencilerinin Sportif ve Sportif Olmayan Rekreatif Etkinliklere Katılımlarına Engel Olabilecek Unsurların İncelenmesi, *Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-13.
- Elmas, L., 2018, “Sportif Rekreasyon Etkinliklerine Katılan Erken Dönem Ergenlerin Hayal Etme Düzeylerinin Başarı Algısı Üzerine Etkisi “ Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. *Karaman Oğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Karaman.
- Fişek, K., 1998, Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünyada ve Türkiye de Spor Yönetimi, 2. Bası, Ankara: *Bağırhan*.
- Fretwell, E. K., 1931, Extra-curricular activities in secondary schools. Boston: *Read Books*.
- Gündoğdu, C., Karataş, Ö. and Nacar, E., 2011, Ders dışı etkinliklerin uygulamalarında okul müdürlerinin sorunları, *E-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 65-72.
- Güneş, Y., 2013, Meslek Liselerinde, Sosyal etkinliklere Okul Yöneticilerinin Yaklaşımı.
- Gürevin, B., 2019, “Öğrencilerin First Lego Lig (FLL) Turnuvalarına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Elazığ.

- Güzel, Ö., Türker, G. Ö. and Türker, A., 2014, Bir Pazarlama Enstrümanı Olarak Rekreasyon Faaliyetlerinin Otellerin Web Sitelerinde Kullanımı: Antalya Destinasyonunda Bir Araştırma, *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, 5(2), 5-18.
- Hemingway, J.L., Henderson, K. A., Bialeschki, M. D., Hodges, J. S., Kivel, B.D., Sessous, H.D. 2001, İntroduction to Recreation and Leisure Services. *Pennsylvania Venture*. S: 15 – 19, 63 – 67.
- Holloway, J. H., 2000, Extracurricular Activities: *The Path to Academic Success?*. Educational Leadership. V:57, n:4.
- Hurd, A. R., Mclean, D. D., 2012, Kraus' Recreation and Leisure in Modern Society. *Jones & Bartlett Learning*. S: 24 – 30.
- Jones, M. L., 2007, Overview of Methods. Reviewing Research Evidence for Nursing Practise: Systematic Reviews (Editors: Webb, C., Roe, B.). *London: Oxford Blackwell Publishing*.
- Kaleli, Y.G., 2015, Analysis of technological pedagogical content knowledge studies in Turkey: A meta-synthesis study. *Türk Eğitim Derneği Education and Science*, 40(178), 103-122.
- Karaküçük, S., 1995, Rekreasyon ve Boş Zamanları Değerlendirme Kavram, Kapsam ve Bir Araştırma. (1. Baskı). *Ankara: Seren Ofset*.
- Karaküçük, S., 1997, Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme, Kavram, Kapsam ve Araştırma. 2.Baskı, s.1, 117.
- Karaküçük, S., 1999, Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme. 3. Baskı. *Ankara, Bağırhan Yayınevi*, S. 59.
- Karaküçük, S., 2005, Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme) “Kavram, Kapsam ve Bir Araştırma (5. Baskı), *Gazi Kitabevi*, Ankara.
- Karaküçük, S., 2008, Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme (6. Baskı). *Gazi Kitabevi*, Ankara.
- Kaya, M., 2011, Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Yönelik Tutumları ve Boş Zaman Motivasyonlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi: Sivas.

- Kaya, S., 2003, Yetiştirme Yurtlarında Kalan Gençlerin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimi ve Etkinliklerin Sosyalleşme Etkisi. *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı*, Doktora Tezi: Ankara.
- Kılbaş, Ş., 2010, Rekreasyon ve Boş Zaman Değerlendirme (3. Baskı). Ankara: *Gazi Kitabevi*.
- Kocayığıt, A., Ekinci, N., 2020, Ortaöğretim Okullarında Uygulanan Program Dışı Etkinliklerin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. Cilt:10 Sayı:29.
- Köprübaşı, R., 2014, “Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Ortaöğretimdeki Sosyal Etkinliklerin İşlevselliğinin İncelenmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.
- Köse, E., 2004, İlköğretim Öğrencilerinin Ders Dışı Etkinlikleri Tercih Etme Nedenleri. 13. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sunulmuş bildiri, *İnönü Üniversitesi*, Malatya.
- Kurtuluş, Ş., 2019, “Biyoloji Bilim Dalında TÜBİTAK Araştırma Projelerine Katılan Öğretmenlerin Karşılaştığı Güçlüklerin İncelenmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Leith, P., Austin, D. L. and Robertson, J. 2008, The World of Recreation and Fitness Leadership. *Sport Books Publisher*. S: 71 – 85.
- Mallı, A.Y., 2018, “Ortaöğretim Kurumlarında Okul Spor Yarışmalarına Katılan ve Katılmayan Öğrencilerin Öznel İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*
- Mengütay, S., Ağılönü, A., 2009, Yerel Yönetimlerde Rekreasyon Hizmetleri ve Model Belirleme. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. Cilt:6. Sayı:2. S: 160 – 175.
- Metin, C., Kesici, M., Kodaş, D., 2013, Rekreasyon Olgusuna Akademisyenlerin Yaklaşımları. *Journal of Yasar University*. Sayı: 30. S: 5021 – 5048.
- Mutlu, İ., 2008, Egzersiz Yapan Kişilerin Boş Zamanlarına Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma (Kayseri İli Örneği). *Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi: Niğde.

- Noblit, G. W., Hare, R. D., 1988, “Meta-Ethnography: Synthesizing Qualitative Studies”. *Qualitative Research Methods, Vol. II. Newbury Park, CA: Sage Publications*, <http://books.google.com.tr/books?id=fQQb4FP4NSgC> adresinden 20 Ocak 2022 tarihinde edinilmiştir.
- Onay, İ., Gelen, İ., 2013, İlköğretim Okullarındaki Eğitsel Kulüp Uygulamalarının Etkinliğine İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*.
- Öncül, R., 1979, Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü. İstanbul: *MEB Yayınları*.
- Özkara, A. B., 2019, “Spor Lisesi Öğrencilerinin Girişimcilik Yeterliliklerinin İncelenmesi”, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (Ek Sayı 1): 1304-1312
- Özmaden, M., 1997, Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu’nda İkamet Eden Öğrencileri Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirme Sorunları Üzerine Bir Araştırma: Çanakkale İli Örneği. *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Ankara*.
- Passmore, A. and French, D., 2001, Development and Administration of a Measure to Assess Adolescents. *Participation, Adolescence, Spring*, 36(141), 67-75.
- Sandelowski, M., Docherty, S. and Emden, C., 1997, Focus on Qualitative Methods. Qualitative Meta-synthesis: Issues and Techniques. *Research in Nursing and Health*, 20(4), 365-371.
- Sandelowski, M., ve Barroso, J., 2003, Focus On Research Methods Toward A Metasynthesis Of Qualitative Findings On Motherhood In HIV-Positive Women. *Research in Nursing & Health*, 26(2), 153–170.
- Sarı, M., 2012, “Ortaöğretim Öğrencilerinin Ders Dışı Etkinliklere Katılımının İncelenmesi” *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*.
- Scruggs, T., Mastropieri, M., and McDuffie, K., 2007, Co-Teaching in inclusive classrooms: A metasynthesis of qualitative research. *Council for Exceptional Children*, 392-416.
- Sevil, T., Şimşek, K.Y., Katırcı, H., Çelik, V.O. ve Çeliksoy, M.A., 2012, Boş zaman ve Rekreasyon. Kocaekşi, S. (Ed.). Eskişehir: *Anadolu Üniversitesi Yayınları*.

- Sezgin, S., 1987, Türk Toplumunun Rekreasyon Alışkanlıkları İstanbul Örneği. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Doktora Tezi: İstanbul.
- Sözer, Y., 2017, “TÜBİTAK Ortaöğretim Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışmasına Katılan Öğrencilerden Edindikleri Kazanımların Değerlendirilmesi” *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt:6, Sayı:11 (49-77).
- Tekin, A., Ramazanoğlu, F. and Tekin, G., 2004, Sporda Sosyal Alanlar Seçme Konular 1. *Bıçaklar Kitabevi*, Ankara.
- Tel, M., 2007, Öğretim Üyelerinin Boş Zaman Etkinlikleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Doğu Anadolu Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Doktora Tezi: Elazığ.
- Tetik, V., 2008, “Genel Liselerde Sosyal Etkinliklerin Uygulanmasında Okul Yöneticilerinin Etkinliği” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Tezcan, M., 1977, Boş Zamanlar Sosyolojisi. Ankara: *Doğan Matbaası*.
- Tezcan, M., 1993, Serbest Zamanlar Sosyolojisi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları*, No:174, Ankara.
- Tezcan, N., 2007, Rekreasyon Etkinliklerinin Çalışanların Performansları Üzerine Etkinliklerinin İncelenmesi: (Kocaeli Trakya Birlik). Sakarya: *Sakarya Üniversitesi*. Yüksek Lisans Tezi. S: 20 – 42.
- Turgut, T., 2012, Suya Dayalı Rekreasyon ve Antalya İlinde Suya Dayalı Rekreasyon Alanında Faaliyet Gösyeren İşletmelerin Profillerini Belirlemeye Yönelik Bir Uygulama. Antalya: *Akdeniz Üniversitesi*. Yüksek Lisans Tezi. S: 4 – 18.
- Varhan, Ş., 2016, “Ortaöğretim Düzeyindeki Tek Ebeveynli Sporcu Öğrencilerin 12 Haftalık Sportif Etkinliklerinin Saldırganlık ve Şiddet Eğilimi Düzeylerine Etkilerinin İncelenmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya*.
- Walsh, D., ve Downe, S., 2005, Meta-Synthesis Method For Qualitative Research: A Literature Review. *Journal of Advanced Nursing*, 50(2), 204–211.

- Yalçın, S., 2014, Meslek Liselerindeki Kulüplerin Sosyalleşmeye Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Yaman, E., 2011, Rekreasyon bağlamında öğrenci algılarına göre sosyal kulüplerin işlevselliği. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 35-48.
- Yavuz, M.C., Orel, F. D., 2003, Rekreasyonel Turizmde Müşteri Potansiyelin Belirlenmesine Yönelik Bir Plot Çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*. Sayı: 11 (11). S: 61 – 65.
- Yıldırım, A., Şimşek, H., 2016, Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: *Seçkin Yayınları*.
- Yıldırım, S., Özcan, G., 2011, “Lisanslı Olarak Takım Spor ve Bireysel Spor Yapan İle Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması” Abant İzzet Baysal Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 2011-2 Sayı:23
- Yılmaz, A., 2016, “Lise Öğrencilerinin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılımlarına Yönelik Ebeveyn Tutum ve Görüşleri” Yayınlanmamış Doktora Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Yılmaz, Ş., 2007, Rekreasyon Faaliyetlerinin Yönetim ve Organizasyonu Antalya Bölgesindeki Beş Yıldızlı Otel İşletmelerine Yönelik Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Antalya.
- Yiğit, N., 2008, “Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Öğrenci Kulüplerinin Değerlendirilmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Eskişehir.
- Yönet, E., Çalık, F., Yaşartürk, F. & Çimen, K., 2016, “Lise Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılımları ile Saldırganlık-Şiddet Eğilimlerinin İncelenmesi” *International Journal of Science Culture and Sport* Cilt:4 Sayı:1

7. EKLER

Ek-1

MEB Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde Belirtilen Öğrenci Kulüpleri

1. Afet Hazırlık Kulübü
2. Bilim-Fen ve Teknoloji Kulübü
3. Bilinçli Tüketici Kulübü
4. Bilişim ve İnternet Kulübü
5. Çevre Koruma Kulübü
6. Çocuk Hakları Kulübü
7. Değerler Kulübü
8. Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık Kulübü
9. Denizcilik Kulübü
10. Enerji Verimliliği Kulübü
11. Engellilerle Dayanışma Kulübü
12. eTwinning Kulübü
13. Felsefe veya Düşünce Eğitimi Kulübü
14. Fotoğrafçılık Kulübü
15. Geleneksel Sanatlar Kulübü
16. Gezi, Tanıtma ve Turizm Kulübü
17. Girişimcilik Kulübü
18. Görsel Sanatlar Kulübü
19. Halk Oyunları Kulübü
20. Havacılık Kulübü
21. Hayvanları Sevme ve Koruma Kulübü
22. Hoş Sadâ Musîki Kulübü
23. Sağlık ve Güvenlik Kulübü
24. İzcilik Kulübü
25. Kızılay ve Kan Bağışı Kulübü
26. Kişisel Verileri Koruma Kulübü
27. Kooperatifçilik Kulübü
28. Kültür ve Edebiyat Kulübü
29. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma ve Okul Müzesi Kulübü
30. Kütüphanecilik Kulübü

31. Meslek Tanıtma Kulübü
32. Mesleki Tatbikat Kulübü
33. MUN (Model Birleşmiş Milletler) Kulübü
34. Münazara Kulübü
35. Müzik Kulübü
36. Örnek ve Öncü Şahsiyetler Tanıtım Kulübü
37. Pulculuk Kulübü
38. Sağlık, Temizlik ve Beslenme Kulübü
39. Satranç Kulübü
40. Şehir ve Medeniyet Kulübü
41. Şiir ve Tefekkür Kulübü
42. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma, Çocuk Esirgeme Kulübü
43. Sosyal Medya Kulübü
44. Spor Kulübü
45. Tiyatro Kulübü
46. Trafik Güvenliği ve İlk Yardım Kulübü
47. Yabancı Diller Kulübü
48. Yayın ve İletişim Kulübü
49. Yeşilay Kulübü
50. Yeşili Koruma Kulübü
51. Zekâ Oyunları Kulübü

Ek-2

Araştırmaya Dâhil Edilen Tezlerin Kodları, Başlıkları, Yazarları, Dereceleri, Yılları

Araştırma Kodu	Araştırmanın Başlığı, Yazarı	Tezin Derecesi- Yılı
A1	Meslek Liselerindeki Öğrenci Kulüplerinin Sosyalleşmeye Etkisi (Serkan YALÇIN)	Yüksek Lisans -2014
A2	Mardin İl Bölgesinde Okullardaki Sosyal Etkinliklerin (Tiyatro, Müzik, Spor, Dans, Şenlikler) Lise Dönemi Ergen (14-18Yaş) Kişiliğine Etkileri (Rıdvan ACAR)	Yüksek Lisans -2017
A3	Lise 2 Öğrencilerinin Kimya Dersinde Başarıları Ve Tutumları Üzerine Bilim Şenliklerinin Etkisinin İncelenmesi (Şule ÇİÇEK)	Yüksek Lisans -2008
A4	Yiğit, N., 2008, “Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Öğrenci Kulüplerinin Değerlendirilmesi”	Yüksek Lisans -2008
A5	Lise Öğretmen ve Öğrencilerinin Nanoteknoloji Uygulamalarına Sorumlu Araştırma ve İnovasyonu Entegre Eden Etkileşimli Sergi Ürünü Geliştirme Sürecindeki Deneyimlerinin İncelenmesi: Uygulama Yaklaşımları, Zorluklar ve Kazanımlar (Büşra AÇIKEL)	Yüksek Lisans -2018
A6	Köprübaşı, R., 2014, “Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Ortaöğretimdeki Sosyal Etkinliklerin İşlevselliğinin İncelenmesi”	Yüksek Lisans -2014
A7	Tetik, V., 2008, “Genel Liselerde Sosyal Etkinliklerin Uygulanmasında Okul Yöneticilerinin Etkinliği”	Yüksek Lisans -2008
A8	Kız Teknik ve Meslek Liselerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Kulüp Çalışmalarına Yönelik Tutumları ve Bu Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi- Kartal İlçesi Örneği (Fatma DİDİN GEDİK)	Yüksek Lisans -2015
A9	Biyoloji Bilim Dalında TÜBİTAK Araştırma Projelerine Katılan Öğretmenlerin Karşılaştığı Güçlüklerin İncelenmesi (Şeyma ÜLKER KURTULUŞ)	Yüksek Lisans -2019
A10	Ortaöğretim Kurumlarında Okul Spor Yarışmalarına Katılan Ve Katılmayan Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi (Ahmet Yavuz MALLI)	Yüksek Lisans -2018
A11	Aydın, İ., 2015, “Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılan Ve Katılmayan Öğrencilerin Duygusal Özerkliklerinin İncelenmesi “	Yüksek Lisans -2015

A12	Lise Öğrencilerinin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılımlarına Yönelik Ebeveyn Tutum Ve Görüşleri (Aynur YILMAZ)	Doktora -2016
A13	Ortaöğretim Düzeyindeki Tek Ebeveynli Sporcu Öğrencilerin 12 Haftalık Sportif Etkinliklerinin Saldırganlık ve Şiddet Eğilimi Düzeylerine Etkilerinin İncelenmesi (Şerife VARHAN)	Yüksek Lisans -2016
A14	Sportif Rekreasyon Etkinliklerine Katılan Erken Dönem Ergenlerin Hayal Etme Düzeylerinin Başarı Algısı Üzerine Etkisi (Leman ELMAS)	Yüksek Lisans -2018
A15	Gürevin, B., 2019, “Öğrencilerin First Lego Lig (FLL) Turnuvalarına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”	Yüksek Lisans –2019
A16	Meslek Liselerinde Sosyal Etkinliklere Okul Yöneticilerinin Yaklaşımı (Yeşim GÜNEŞ)	Yüksek Lisans -2013

Ek-3

Araştırmaya Dâhil Edilen Makalelerin Kodları, Başlıkları, Yazar/Yazarları, Yayınlandığı Dergiler ve Yayın Yılları

Araştırma Kodu	Araştırmanın Başlığı, Yazar/Yazarlar	Yayınlandığı Dergi, Yılı
B1	Lisanslı Olarak Takım Spor ve Bireysel Spor Yapan İle Spor Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması (Süleyman YILDIRIM, Gülsen ÖZCAN)	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2011
B2	Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi ve Ders Dışı Etkinliklere Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi (Aycen AYBEK, Osman İMAMOĞLU, M. Yalçın TAŞMEKTEPLİGİL)	Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 2011
B3	TÜBİTAK Ortaöğretim Proje Yarışmasına Hazırlanan Öğrencilerin Proje Geliştirme Sürecinin İncelenmesi: Bir Eylem Araştırması (Yusuf SÖZER)	İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2017
B4	4006-TÜBİTAK Bilim Fuarına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri (Mehmet Ata OKUYUCU)	International Journal of Social Sciences and Education Research, 2019
B5	Ortaöğretim Okullarında Uygulanan Program Dışı Etkinliklerin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Ali KOCAYİĞİT, Necla EKİNCİ)	Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 2020
B6	Lise Gençliğinin Değer Yönelimleri Ve Boş Zaman Etkinlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Ahmet ASLAN)	Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2019
B7	Apaydınlı, K., Şentürk, N., 2012, “Ders Dışı Sosyal (Müziksel) Etkinliklerin Genel Lise Öğrencilerinin Kural Dışı Davranış Gösterme Eğilimlerine Etkileri”	International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education, 2012
B8	Ortaöğretim Kurumlarındaki Yöneticilerin ve Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklere Bakış Açılarının İncelenmesi (Sümmani EKİCİ, Akan BAYRAKDAR, A. Oruç UĞUR)	Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 2009
B9	Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri ve Sportif Aktivitelere Katılımla İlişkisi (İstanbul ili örneği) (Fatih DERVENT, Erkal ARSLANOĞLU, Ömer ŞENEL)	Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi Cilt:7 Sayı:1 2010
B10	Spor Yapan Lise Öğrencilerinin Öz Güven Düzeylerinin İncelenmesi (Nurullah Emir EKİNCİ, Çetin ÖZDİLEK, Gamze	Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi Cilt:1 Sayı:1 2014

	DERYAHANOG̃LU, Ümit Doğan ÜSTÜN)	
B11	Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Algılarının Rekreatif Etkinliklere Katılımları ve Bireysel Değişkenlere Göre İncelenmesi (Nurullah Emir EKİNCİ, Mehmet DEMİREL, Duygu HARMANDAR DEMİREL, Utku IŞIK)	Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi Cilt:2 Sayı:2 2015
B12	Bingöl, C., Alpkaya, U., 2016, “Spor Yapan ve Spor yapmayan Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerinin İncelenmesi”	Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi Cilt: 1 Sayı: 1 2016
B13	Lise Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılımları ile Saldırganlık-Şiddet Eğilimlerinin İncelenmesi (Engin YÖNET, Fehmi ÇALIK, Fatih YAŞARTÜRK, Kubilay ÇİMEN)	International Journal of Science Culture and Sport Cilt:4 Sayı:1 2016
B14	Ortaöğretim Öğrencilerinin Ders Dışı Etkinliklere Katılımının İncelenmesi (Mediha SARI)	Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 2012
B15	Ortaöğretim Kurumlarında Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerin Algılanan Sosyal Destek Düzeyleri (Emre AKSOY, Gülsen ÖZCAN, Hakkı ÇOKNAZ)	Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2018
B16	Ortaöğretimde Yapılan Okul Sporlarının Öğrencilerinin Okula Bağlılık Düzeyine Etkisi (Mehmet YANIK)	Spormetre, 2018
B17	Sözer, Y., 2017, “TÜBİTAK Ortaöğretim Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışmasına Katılan Öğrencilerden Edindikleri Kazanımların Değerlendirilmesi” Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt:6 Sayı:11 (49-77).	Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi, 2017
B18	TÜBİTAK Ortaöğretim Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışmasına Katılan Öğrencilerin Yarışma Sürecindeki Deneyimlerinin Üniversite Yaşamlarına Yansıması (Esat AVCI, Özgöl SU ÖZENİR, Ebru YÜCEL)	Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2016
B19	Çolakoğlu, M.H., 2018, TUBİTAK 4006 Bilim Fuarları Desteğinin Eğitim ve Öğretime Katkısı Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2016 9/3	Journal Of STEAM Education, 2018

8. ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	:	Vildan EKİCİ UYSAL
Uyruğu	:	T.C.

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	Sapanca Anadolu Lisesi, Sapanca, Sakarya	2011
Lisans	: Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi, Kdz. Ereğli, Zonguldak	2015
Yüksek Lisans :	Batman Üniversitesi Rekreasyon Anabilim Dalı, Batman	2022

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2017-2021	Milli Eğitim Bakanlığı/ Hürriyet İlkokulu/Kozluk/Batman	Sınıf Öğretmeni
2021-+	Milli Eğitim Bakanlığı/ Fuat Erten İlkokulu/Bodrum/Muğla	Sınıf Öğretmeni

UZMANLIK ALANI

Sınıf Öğretmenliği

YABANCI DİLLER

İngilizce